

ŽIVA ZAJEDNICA

D 2384 E · LIST HRVATSKIH KATOLIČKIH MISIJA · **LEBENDIGE GEMEINDE**
MITTEILUNGSBLATT DER KROATISCHEN KATHOLISCHEN MISSIONEN
BROJ 3 (168) · OŽUJAK/MÄRZ 1996

- Obitelj čuva i gaji jezik
- Narodnjaci osvajaju Hrvatsku
- Bog Marije i Josipa
- Radničko pitanje
- Hrvatski Kaiser u Frankfurtu

I anđeli plešu

Šime Vulas, Križ (drvo), Franjevačka crkva sv. Ante Sarajevo-Bistrič

Ako, dakle,
tko hoće ići za mnom,
neka se odreče samog sebe,
neka uzme svoj križ
i neka me slijedi!

(Isus, Mt 16,24)

A ja sam daleko od toga
da se ičim ponosim,
osim križem Gospodina
našega Isusa Krista,
po kome je meni razapet svijet
i ja svijetu! (Sv. Pavao apostol, Gal 6,14)

UVODNIK

MOTRIŠTE

Korizmeno vrijeme promišljanja

Čini se da se više ne možemo tako lako zaustaviti. Vrijeme leti, a događaji se odvijaju neviđenom brzinom. Sa sobom nose nažalost više briga i poteškoća negoli radosti i sreće. Tek što smo se okrenuli (neki bi rekli „otrijeznili“) od božićnih dana i pokladnih veselica, evo i korizme. Stariji će nostalgично reći da je ranije sve bilo ljepše. Život se naime uglavnom odvijao u skladu s prirodom, pa je bilo sasvim naravno da korizma, koja pada pod konac zime i početak proljeća, bude idealna slika za promišljanje vlastitoga duhovnoga življenja. Prirodni proces oporavka od zime i svih njezinih nanosa bio je nuždan kako bi došlo do bujanja proljeća, rasta, novoga. Ali, više nije tako, iako su potrebe ostale iste. Današnji ljudi nemaju vremena za promišljanje.

Ima jedna korizmena pjesma sa stihom „Promislmo gorku muku“. „Promisliti“ znači uživjeti se i doživjeti poruku Isusove spasonosne muke, ali također i naše ljudske životne muke.

Ovaj broj našeg lista vas sve poziva na duboko promišljanje. Teme su brojne i vrlo važne. Jednostavno vam nećemo ništa posebno preporučivati, jer ćete u obilju štiva na svakoj stranici naći nešto za sebe. Za promišljanje!

Uredništvo

ŽIVA ZAJEDNICA

Herausgeber/
Izdavač:

**Kroatisches Oberseelsorgeamt
in Deutschland**

60435 Frankfurt am Main · An den Drei Steinen 42
Tel. (0 69) 54 10 46 · Fax (0 69) 5 48 21 32

Verantwortlich/
Odgovara:

Bernard Dukić

Chefredakteur/
Glavni urednik:

Anto Batinić

Redaktion/
Uredništvo:

Maja Runje, Stanka Vidačković,
Božica Červinka, Jura Planinc,
Ivek Milčec, Ivan Bošnjak,
Jozo Sladoja, Božo Marić

Mitarbeiter/
Suradnici:

Željka Čolić, Vesna Školnik,
Ivo Balukčić, Alen Legović,
Ivo Marković, Ivo Matijević,
Marko Obert, Vlatko Marić
Ljubica Markovica

Layout:

Jahres-
bezugspreis:

DM 30,- incl. Porto (s poštarinom)

Bankverbindung:

Konto Nr. 129072
bei der Stadtparkasse Frankfurt
(BLZ 500 501 02)

Litho +
Seitenmontage:

Fotosatz Service Bauriedl

Druck:

64546 Mörfelden-Walldorf
Scholl+Klug Druckerei GmbH
64546 Mörfelden-Walldorf

Piše: Željka Čolić

Moć i nemoć u Crkvi

Pitanje podjele moći vrlo je važno i u suvremenoj Crkvi. Identifikacija s Crkvom bi se poboljšala kada bi vjernici dobili mogućnost barem nekakva suodlučivanja

Tipični za teološka promatranja su termini kao „dijalog“, „uloge i zadaće“, „savjetovanje“, „pomirenje“, „praštanje“ itd., ali mala riječica „moć“ se izbjegava. Pitanje moći je ključno pitanje za modernog čovjeka, pa čak i u Crkvi. Bernhard Welte, religijski filozof, smatra da je „čovjek stvarno ono što je u njegovoj moći da bude...“, da jedna grupa ljudi, svejedno koliko mala ili velika, stvarno predstavlja i znači nešto...“.

U Crkvi se moć često tabuizira. Oni, koji je tematiziraju, smatraju se protivnicima, onima koji žele samo kritizirati i stvarati sukobe. U takvim slučajevima se ne uzima u obzir da kritika znači zanimanje za intelektualnim razjašnjenjem tematike, da ona nije zlonamjerna.

Oni koji u Crkvi moć posjeduju (biskupi, župnici...), jednostavno je negiraju. Ali u današnje vrijeme čovjek treba nešto činiti, angažirati se, jednostavno radi toga da se moć podijeli i da oni moćni znaju da ne mogu uvijek samovoljno odlučivati bez svojih vjernika. Moderni čovjek međutim pokazuje u zadnje vrijeme tendenciju, možda u sklopu nekog modernog trenda, prema „samoostvarenju“ i „samoodređenju“, konceptira se pretežno na ostvarenje svojih ideala i unutarnjih zadovoljstava. Sve ono što nema izravno veze s njim samim odbacuje kao „balast“. Tako se svaki angažman reducira na minimalni napor ili doprinos svom osobnom biću bez obzira na cjelinu ili neki udio u općem učinku. Trebalo bi možda analizirati u kojem se slučaju radi o samoostvarivanju, a u kojem o sebičnosti blagostanja? S druge strane postoje još uvijek idealisti, koji svoje djelovanje usmjeravaju i dalje prema demokratskim strukturama, samo izričito ne u Crkvi. Katolici koji odobravaju povećanu demokratizaciju širom svijeta bi se trebali pitati zašto katolička Latinska Amerika ima toliko problema s demokratizacijom, i zašto su Portugal i Španjolska bile zadnje diktature u zapadnoj Europi, zašto Italija i Poljska,

također izričito katoličke zemlje, svoje izbore i odluke parlamenta ne mogu „smiriti“. Kod tolikih kompleksnih demokratskih procesa uvijek postoji više razloga za nefunkcioniranje. Katolici, ne samo u Hrvatskoj, su u svojoj religioznoj socijalizaciji i u svojoj duhovnosti notorno potisnuli pomisao na hrabru i svojstvenu participaciju u moći. Koncil u tome nije ništa promijenio. Boje li se mnogi katolici aktivnog angažmana za demokraciju zato da ne bi bili upitani kako to izgleda s demokratskom kulturom u njihovim vlastitim redovima?

Identifikacija s Crkvom bi se vjerojatno poboljšala kada bi vjernici dobili mogućnost barem neke vrste suodluke, kada bi prazne „priče“ prerasle u učinkovito djelovanje, barem u malome, kada bi i u crkvenoj hijerarhiji preuzeli kršćansko geslo „dijeljenja“, participacije moći: pokazivati vjersko iskustvo; dijeliti zadaće i moć. Suodlučivati ne znači nijekati ili smaknuti autoritet ili instituciju i sl. Suodlučivanje nije ništa drugo nego sudjelovanje u zajedničkom interesu za dobrobit svih. Ako netko smatra da je bez dijeljenja moći moguće vjernike zadržati angažirano u Crkvi, onda smatra ljude stvarno „ovčicama“, ali se ne treba čuditi njihovom „blejanju“ ili njihovoj nemotiviranosti, koja čak vodi do neke vrste rezignacije, pa i do izlaska iz Crkve (kao primjerice kod Nijemaca). Katolička crkva mora mijenjati svoje unutarnje strukture i prilagođivati se modernom vremenu. Mračno razdoblje srednjeg vijeka je davno prošlo, ali se ponekad osjeti zadah njegovih prašnjavih knjiga. Na mladima svijet ostaje, ali ne s nekim srednjovjekovnim principima, koji mladima ništa ne znače, niti im mogu nešto dati, a kamoli ih predstavljati.

Moderno vrijeme traži modernije shvaćanje čovjeka i u njegovom vjerskom okruhu. Vjera u Boga se ne mijenja, ali metode djelovanja i principi organiziranja Crkve kao institucije moraju se mijenjati.

PISMA • BRIEFE

Od prve do zadnje stranice

Poštovano uredništvo,

Kao prvo, primite puno lijepih pozdrava od Vašeg čitatelja Jakoba iz N.R.W. Evo danas sam primio Vaše pismo i časopiš „Živa zajednica“. Ja Vam najljepše zahvaljujem na trudu. Vaš prvi časopis stigao je u moje ruke preko gosp. Planinca. Časopis me oduševio

pa sam ga odmah naručio. Slobodno mogu reći da ni jedan časopis nisam pročitao od prve do posljednje stranice kao časopis „Živu zajednicu“ i zato ga preporučujem svim našima, i starijima i mladima, Vama, kao i svim suradnicima i uredništvu želim puno uspjeha u radu.

Jakob Lukanec, Hückeswagen

Zahvala iz zatvora

Poštovano uredništvo,

Pišem u ime onih zaboravljenih i od prijatelja ostavljenih, krivih ili nevinih iz zatvora Frankfurt-Preungesheim. U tami naših života ima i jedno svjetlo, naša Katolička crkva u osobi p. Lea

Delaša, koji nam daje duhovnu potporu i snagu da sagledamo i vidimo sebe, što smo i zašto živjeli, po kojim zakonitostima života postupali, kakvo smo „dobro“ učinili, kome koristili i koliko sebi naškodili. Hvala Crkvi i svećeniku u ime Hrvata iz zatvora Preungesheim.

N.N.

Želimo čitati Vaš list

Poštovano uredništvo!

Ovim Vam se pismom javljamo u želji da izrazimo zadovoljstvo što smo mogli na trenutak čitati Vaše novine „Živa zajednica“, s jedne strane, i što bismo željeli dobivati Vaše novine u domovini za naše živo vjerničko zajedništvo, s druge strane.

Naime, živa nam je želja da što više naših Hrvata vjernika čita, posebice dobro i raznovrsno štivo iz života živih vjerničkih zajednica pa smo u tu svrhu organizirali i malu priručnu knjižnicu korisnih i kvalitetnih knjiga u našem zavičajnom Domu sv. Ante Cim – Mostar, te prikladnih novina. Iz života živih zajednica je uvijek zanimljivo

čitati pa Vas stoga molimo da nam šaljete makar po jedan primjerak Vaših novina „Živa zajednica“.

Unaprijed Vam možemo kazati da plaćati nismo u mogućnosti, ali čitati jesmo, pa Vas, stoga, molimo da nam progledate kroz prste i šaljete Vaš list i još štošta što imate korisnoga za našu knjižnicu Doma sv. Ante Cim-Mostar. Unaprijed Vam zahvaljujemo i obećajemo biti vjerni čitatelji u domovini.

Želimo Vam puno uspjeha u izdavaštvu korisnih novina i knjiga, te Božji blagoslov u radu sa „Živom zajednicom“

Uz srdačne pozdrave,
Mostar – Cim, 7. veljače 1996.

Molitvena zajednica sv. Ante Cim – Mostar

Dragi list

Poštovano uredništvo,

Od srca zahvaljujem što ste mi slali tokom prošle godine dragi list Ž. z. S velikom radošću i zanimanjem čitam

Ž. z., čestitam svima na velikom uloženom trudu i želim da nadalje budu duhovna hrana i vreo dobrih informacija sve većem broju naših čitatelja.

Srdačno Vas pozdravljam s poštovanjem i ljubavlju

s. Ljerka Podorešak

OBAVIJEST PRETPLATNICIMA

Molimo sve **nove** pretplatnike „Žive zajednice“ koji se pretplaćuju putem banke (slanjem pretplate na naš konto) ili na bilo koji drugi način – da na uplatnici ili narudžbenici navedu **punu adresu** i naznače da su novi pretplatnici. Najbolje se pretplatiti pismeno, jer banka često ne navede punu adresu, već samo ime i prezime. Ukoliko su se neki pretplatili a nisu dobivali „Živu zajednicu“, neka oprostite. Molimo da nam se jave i pošalju svoju punu adresu. Unaprijed zahvaljujemo.

Uredništvo

MEDITACIJA

Trn na glavi Isusovoj

Trn je izrod lista na biljci. Na velikim stablima je za obranu plodova, a na zeljastim biljkama je za zaštitu od životinje ili vrućine. Trn kao stalce spada u grmlje, koje je silno mnogovrsno. Trnovo grmlje raste posvuda između Sjevernoga i Južnog pola, a domaći je i u pustinji, i to posve nametljivo.

Valja se upitati: odakle mu blagoslov za toliku rasprostranjenost? O tom blagoslovu čitamo u prvoj svetopisamskoj knjizi Postanka: *A čovjeku reče: Zemlja neka je zbog tebe prokleta: ... radat će ti trnjem i ...* I raste trnje posvuda, a samo ga Gospodin zalijeva i na njemu nikakvog štetočina nema; i uspijeva, a šume se suše.

Nije trn nevažan ni u susretu Boga i čovjeka. Mojsiju se Bog ukazao na Horebu u *gorućem grmu*, a ondje je svaki grm trnovit

Trn je na Isusovoj glavi kao kruna. Sv. Marko piše: *... pa opletoše trnovu krunu i njom ga okruniše. Tada ga počеше pozdravljati: „Zdravo, kralju židovski!“ I udarahu ga trstikom po glavi, pljuvahu ga, pregibahu koljena i klanjahu mu se.*

Kako je trnu bilo bosti glavu Spasitelja? Ne znamo na to odgovoriti. Bilo mu je lakše i draže bosti onoga što ga je otkinuo od korijena i spleo u krunu. Taj ga je uništio nasrtn, a trn rijetko bode nasrtn, nego samo na opomenu. Trn je dobar i ne hoda za nekim da mu nanese bol, nego samo čuva sebe od nasrtljivaca. Samoobrana je dopuštena, misle, i Bog i ljudi.

Isusu nisu skinuli trnovu krunu sve do smrti. Kad je već umro, onda mu ju je s glave skinula, majčinski oprezno, Majka. Raskrunila ga je mrtva; kad mu trnje više nije smetalo. Je li Marija poljubila taj trnovi užas? Jeli ga ljutita odbacila na pogaz ili vatru, gdje je trnu i mjesto? Radi krvi na trnju, sigurno je to položila uz njegovo mrtvo tijelo u grob. To je prvo trnje dostojno pokopano. Trn na glavi Isusovoj nije njegov najviši doseg u visinu, nego njegovo najdostojanstvenije mjesto – na glavi samog Spasitelja. Koji ponos stabla, zbog svog trnja, dobi ime: Božji trn, do dana današnjega.

Bio jedan mali trn u škripu jedne stijene. Jadan i zguren u tijesno, priča moja baba. ptičama, tako. Sve što se oda nj češalo, brzo se odmicalo, pa su ga pastiri nazivali: ljuti trn. I tom ljutom trnu bijaše netko trn u oku. U blizini njegovoj izrastao veliki kitnjasti hrast, kojemu je trn iz svoje zavjetrine zajedljivo stalno pjevao: „S tobom svaki vjetar mlati“.

Ili trn ili hrast čovjeku je biti!

Isus se odlučio za hrast, pa je nosio trnovu krunu; Juda, Pilat, Herod, Kaifa – za trn, pa im je Isus bio trn u oku.

Ili trn ili hrast čovjeku je biti! Fra Tihomir Grgat

LIČNOST MJESECA

MONS. DR. FRANJO KOMARICA,
BANJOLUČKI BISKUPVjera
u
pobjedu
dobra

Vrlo je teško na ovako malo prostora napisati ono najvažnije o banjolučkom biskupu Franji Komarici. Da ova rubrika ima više prostora, sigurno ne bi bilo problema pisati nadugo i naširoko o tom junačkom i nepredvidivom biskupu. On se ovih dana zaputio u „bijeli svijet“ i našao na meti prijatelja, svećenika, novinara i raznih organizacija. Jer, stiže iz jednog „mračnog“ svijeta rata, mržnje, progona, straha, smrti, neizvjesnosti... Sad se on možda ne bi potpuno složio s tim, jer, veli, bilo je i ima i svijetlih strana, solidarnosti, herojskih primjera vjere, nade, otpora, izdržljivosti, istinskog evanđeoskog svjedočenja.

Svi zapravo očekuju da biskup Komarica progovori „politički“, ali on uporno i ustrajno kroz ove četiri ratne godine, pa i sada, govori evanđeoski. Pokazalo se naime da je govor Evanđelja, da je svjedočenje Evanđelja, stil koji iznenađuje, oplemenjuje i zbunjuje, kako one koji ti žele zlo, tako i one koji ti drže stranu.

Kad mu je s više strana zapovijedano ili sugerirano da stane na čelo naroda i povede ga u izgnanstvo, odbio je i odlučno rekao: „Nikoga ne izvodim. Ostajem!“ Ipak je svima dao do znanja da odluče po svojoj savjesti: otići ili ostanu, jer radilo se o biti ili ne biti. Tražio je samo ljudska prava za sve, pisao, preklinjao, pozivao na mir, ljubav. „Naše ruke u banjolučkom kraju nisu uprljane zlom, a naše duše nisu zaražene mržnjom. Čiste smo savjesti i prema svojim susjedima i prema svjetskoj javnosti“, ističe Komarica. Dok su ih drugi udarali, oni su im pružali ruku pomoćnicu i pomirnicu. Dok su im rušili crkve, dok su ih progonili i ubijali, oni su se vraćali na ruševine i molili. Jasno je da je i u njegovoj biskupiji provođeno sustavno i organizirano etničko čišćenje i uništenje svih nesrba. Biskup Komarica i svi preživjeli su krunski svjedoci protiv jednog zlog vremena i njegovih aktera.

Nije se bojao reći zlima: „Nećete dokle hoćete!“ Ponavlja da je uvijek vjerovao u pobjedu dobra. Neupitno je da je s vjerom u Boga sve lakše podnio. Svoje raspršene i prognane vjernike poziva – kući!

HEADLINES • SCHLAGZEILEN • VIJESTI

- Mons. Marijan Oblak, zadarski nadbiskup i predsjednik Vijeća HBK za migraciju otišao je u mirovinu, a na nadbiskupskoj stolici ga je naslijedio mons. Ivan Prenda, dosadašnji nadbiskup koadjutor. Mons. Marin Srakić imenovan je biskupom koadjutorom đakovačko-srijemske biskupije.
- Dva vrlo angažirana vjernika u njemačkoj javnosti, publicist dr. Hermann Boventer i glavni poslovođa karitativne ustanove Misereor Norbert Herkenrath nagrađeni su saveznim križom za zasluge.
- Papa Ivan Pavao II. opomenuo je vjernike na umjereno i uravnoteženo štovanje Blažene Djevice Marije. Budući da Marija zauzima najviše mjesto među svecima i da je „najbliža“ vjernicima, njezinu bi ugledu „pogrešna pretjerivanja“ mogla više štetiti nego koristiti.
- Latinskoameričke zemlje sve više osvajaju raznorazne sekte i ezoteričke skupine, a u Mexicu je u posljednje vrijeme vrlo aktivan pokret „New Age“, koji siromašnim ljudima obećava „zlatno doba“ bez siromaštva i rata, te tako zavarava ljude.
- Arapske zemlje nisu baš sklone slobodi medija. Organizacija „Reporter bez granica“ navodi kako je u tim zemljama u zadnje dvije godine ubijeno 47 novinara, a preko 20 uhićeno. Najteže je u Iraku, Alžiru, Libiji, Siriji, Mauretaniji, Tunisu...
- Anonimne prijetnje preko Interneta dobili su članovi „Nacionalnog vijeća Istočnog Timora“, koji se bore za neovisnost od indonezijske okupacijske vlasti. Istočni Timor je bivša portugalska kolonija, koji je okupirala Indonezija, a većina pučanstva je katolička.
- Hrvatski i slovenski katolički novinari susreli su se 31.1. u Otočcu ob Krki, gdje su razgovarali o odnosima Crkve i države, katoličkim medijima i međusobnoj suradnji.
- Nadbiskupski ordinarijat iz Splita odbacio je i zaničevao sve navodne poruke i ukazanja Isusa i Djevice Marije na brdu Kozjaku kod Splita.
- U Kanadi je sve manje katoličkih svećenika, pa se biskupije trude da ih nađu u azijskim i afričkim zemljama. Dakle, stanje se posve promijenilo, jer su još samo prije stotinjak godina stotine misionara iz Kanade odlazile u te zemlje.
- Predsjednik Zimbabvea Robert Mugabe izjavio je nedavno: „Homoseksualci su seksualno perverzni. Oni su gori od svinja i nemaju nikakvih prava“. Time je najavio progone homoseksualaca, ali se tomu u posebnom pismu oštro usprotivila Katolička crkva te zemlje.
- Karl Lehmann, predsjednik BK Njemačke izjavio je da u teologiji ne bi smjelo biti zabranjenih niti tabu-tema i da teolozima treba dati punu slobodu i prostor u Crkvi pri iznošenju njihovih novih teza i spoznaja.
- U Poslanici bosanskohercegovačkih biskupa od 25.1.1996. ima i rečenica u kojoj Katolička crkva u BiH traži oprostjenje od svih onih kojima su pripadnici katolici u ovom ratu na bilo koji način učinili zlo.
- U 1995. godini u svijetu je ubijeno 32 katoličkih misionara i misionarki.
- Broj redovnika se u Njemačkoj i dalje snažno smanjuje, pa i sada ima 6369 u okruglo 600 samostanskih zajednica.
- „Budućnost kršćanstva ovisi o tome hoće li ga prije svega moći prihvatiti kritični mladi ljudi, rekao je ovih dana teolog Eugen Biser.
- Gotovo jedna trećina prodavaonica u Europi radi nedjeljama, blagdanima, pa i noću, zaključuje jedna francuska studija o atipičnom radnom vremenu.
- Dijalog između nevjernika i vjernika isto tako je važan kao i ekumenski dijalog između kršćanskih Crkava, rekao je ekumenski pravoslavni patrijarh Bartolomej I. Carigradski u Louvainu, gdje mu je dodijeljen počasni doktorat Katoličkog sveučilišta. Istu počast dobio je 2.2. i njemački kancelar Helmut Kohl.
- Danski glavni grad Kopenhagen proglašen je europskim kulturnim glavnim gradom za 1996. Gradsko poglavarstvo Kopenhaga je stoga odlučilo darovati svakom gradskom domaćinstvu po jedan primjerak Novog zavjeta.
- Papa Ivan Pavao II. potvrdio je ponovno pravo svih ljudi na slobodu vjere i slobodu savjesti: „Nitko ne smije biti prisiljen u religioznim stvarima, niti djelovati protiv vlastite savjesti“. To pravo međutim ne znači relativizam ili religioznu ravnodušnost, nego se korijeni u dostojanstvu ljudske osobe. Država ne bi smjela ni određivati niti sprečavati religiozno djelovanje, ali može štiti društvo od zloupotreba.

INTERVIEW

PROF. TOMISLAV LADAN, HRVATSKI JEZIKOSLOVAC

Obitelj čuva i gaji jezik

Treći naraštaj hrvatskih iseljenika mora učiti hrvatski jezik, jer je neponovljiv, vrijedan i svet bez obzira što je malen. I dalje vrijedi izreka: koliko jezika znaš, toliko vrijediš! Jezik se gaji i čuva u obitelji, u Crkvi, u raznim udrugama, u povezanosti s domovinom. Pripadnici bošnjačkog naroda imaju pravo zvati svoj jezik kojim god hoće imenom, iako je on zapravo genetički podudaran s hrvatskim jezikom. O hrvatskom iseljeništvu treba što prije provesti sustavno znanstveno istraživanje. Bosnu želim vidjeti smirenu, demokratsku, otvorenu, europsku, a suradnja Hrvata i Bošnjaka-Muslimana je presudna za opstanak i jednih i drugih.

Živa zajednica: Što ste zapravo s predavanjem „Jezik kao istinska hrvatska domovina“ željeli reći hrvatskim svećenicima, pastoralnim suradnicima, učiteljima hrvatskih dopunskih škola i ostalima koji su Vas koncem siječnja slušali u Njemačkoj?

Prof. Tomislav Ladan: Htio sam reći to da se Hrvati, koji već u tri naraštaja žive u Njemačkoj, nalaze u okružju, ozračju ili zračištu jednoga od najvećih svjetskih jezika po važnosti i po uljudbi, a svakako prvog europskog jezika, dakle njemačkoga. Kad se ljudi koji dođu s malim hrvatskim jezikom nađu ovdje u prvom naraštaju, mi mnogo ne brinemo za njihov jezik i ne treba da brinemo. Jer i nakon trideset-četrdeset godina oni još uvijek dobro čuvaju hrvatski jezik, dapače kroz njihov njemački uvijek se nazire jak obris hrvatskoga naglaskovnog, tvorbenog i sintaktičkog sustava. Drugi je naraštaj već u drukčijoj situaciji, negdje na pola puta. Dobro je svladao njemački jezik, a s domovinskim hrvatskim, iako ga nekad teško prepoznamo, drži dobru izvornu pupkovinsku svezu.

Treći naraštaj se nalazi u posebnom položaju, naime, njegov njemački je gotovo savršen prema obrazovnoj razini i položaju u kom se nalazi, ali je njegov hrvatski vrlo slab i traži mnogo toga da se popuni. Nekad je samo simboličan.

Vrijednost malog jezika

Žz: I što bi u takvoj situaciji trebalo da učini Crkva, hrvatska država, kulturne udruge i institucije?

TL: Hrvatska država treba najprije biti svjesna toga problema, a zatim što više pomagati dijasporu knjigama, posjetima, televizijskim i radijskim emisijama. Ali to nije dovoljno. Duhovne zajednice, hrvatske katoličke zajednice i misije, udruge najrazličitijih vrsta rada s mladeži tj. od redovite Božje službe, propovijedi, vjeronauka, do ispovijedi i svećanih priredbi, treba da uporno njeguju i promiču uporabu i vrijednost hrvatskog jezika i time pomognu njegovu održanju u iseljeništvu. Ali ipak je glavno težište u obitelji i na obitelji, od koje se najviše očekuje i koja najviše može učiniti. Čak i u onom slučaju kad je ona već dijelom prešla u njemačku kulturu, čak i kod onih ljudi koji se ne misle vraćati. Uvijek je dobro da od obitelji, od roditelja, ili od djeda i bake dođe ljubav i poticaj prema jednom, uvjetno rečenom, malom jeziku. Ali europska uljudba je imala mjesta i za velike doprinose malih jezika. Tako i hrvatski narod cijelo tisućljeće pokazuje da je kadar na najrazličitijim razinama davati znatna i jezična i znanstvena ostvarenja. Mladim ljudima koji su počeli gubiti izvornu vezu s hrvatskim jezikom, tako se može pomoći da traže svoje korijene i da održavaju jedan mali jezik, koji je isto tako neponovljiv, svet, a nekada je vrlo koristan kao i veliki jezici.

Žz: Kako na to motivirati ljude, mlade ljude pa i obitelji, jer čujemo prigovore i od strane svećenika i od strane učitelja hrvatskih dopunskih škola da su oni nemotivirani bez obzira misle li se vratiti

u domovinu ili ne misle, da oni od tog jezika baš neće imati neke velike koristi?

TL: Motivacija može biti na više razina. Prvo ih treba upozoriti da je svaki jezik posebno blago. Drugo, treba ih upozoriti da u biti nema savršenih i nesavršenih jezika i zatim treba im reći da nekada i vrlo mali i neznatan jezik može biti prekrasan obrt i vrlo unosno zanimanje. A zatim postoji otajstvena veza između obiteljskih i narodnosnih korijena i jezika u kojem je taj jezik sačuvan. I dalje vrijedi izreka da vrijediš onoliko koliko jezika znaš.

Žz: Može li hrvatsko iseljeničtvo diljem svijeta, pa i u Njemačkoj, preživjeti i sačuvati svoj kulturni i nacionalni i svaki drugi identitet, a da ne sačuva svoj hrvatski jezik?

TL: Bez jezika se teško može sačuvati identitet jedne narodnosne ili iseljeničke skupine. Ali ako se skupi nekoliko čimbenika da zajednički djeluju kao što su svijest i ljubav prema domovini, pripadnost vjeri koju ispovijeda taj jezik, obitelj kao ognjište i žarište svega toga, onda doista nema opasnosti da se neće sačuvati veza između izvornog zavičajnog domovinskoga jezika i jezika iseljeničkog dijela našeg naroda.

Poteškoće s bošnjačkim/bosanskim jezikom

Žz: Vama su u Njemačkoj na svim susretima ljudi ponajviše postavljali pitanja u vezi s bošnjačkim odnosno bosanskim

jezikom. Možete li reći osnovne misli u vezi s opstojnošću i sadašnjim statusom toga jezika?

TL: Kako danas postoji međunarodno priznata i zaštićena državopravna cjelina koja se zove država Bosna i Hercegovina prirodno je da sva tri vjerozakona koji je sačinjavaju imaju poseban odnos i svezu s jezikom. Ako uzmemo Srbe koji žive na području Bosne i Hercegovine, prirodno je pretpostaviti da će oni i dalje svoj jezik zvati srpskim. Ako uzmemo Hrvate, prirodno je i naravno da će i oni svoj jezik zvati dalje hrvatskim. Za treći narod Bosne i Hercegovine, za Bošnjake islamske vjeroispovijesti, posve je prirodno da uzmu bosansko ili bošnjačko ime za svoj jezik, što su već i učinili. Tu ima i manjih prijevora oko toga da li će se jezik zvati bosanski ili bošnjački, jer bi pridjev „bosanski“ mogao uključiti ljude različitih vjeroispovijesti s cijeloga područja BiH, dok bi se „bošnjački“ vezalo isključivo za pripadnike muslimanskog vjerozakona. Nu bilo kako bilo, mogu se javiti i dodatni problemi, kad bi recimo pri centraliziranoj ili osnaženoj državi Bosni i Hercegovini središnji upravni organi zatražili bosansko ime za cjelokupni prometni jezik cijele države pa i za admini-

Posebnost hrvatskoga jezika

Žz: Evo, u Njemačkoj iz dana u dan i nakon priznanja Hrvatske kao države i nakon ugovora o kulturnoj suradnji između dviju država i dalje imamo problema u svezi s priznanjem hrvatskoga jezika tako da se recimo još uvijek na svim slavističkim katedrama i dalje predaje „serbokroatisch“ ili kako ga obični ljudi još uvijek zovu „jugoslawisch“. Kako se ponijeti u takvom slučaju? Kako najlakše prikazati ljudima činjenicu da su to zapravo dva različita jezika?

TL: Ima nekoliko razina na kojima treba djelovati. Prvo, na državno-pravnoj razini, budući da postoji međunarodno priznata samostalna i samosvojna država kao što je Republika Hrvatska, prirodno je da ime hrvatskog jezika, koje je službeno u toj državi, po ugovorima koje državopravni i kulturni čimbenici sklope između Hrvatske i Njemačke, bude imenovano na svim razinama. Što se tiče veze između hrvatskog jezika i ostalih južnoslavenskih jezika kao što su slovenski, makedonski, bugarski, bošnjački ili srpski, tu se jednostavno može reći da u indoeuropskoj skupini jezika postoje jezici blizanci, koji se nalaze i u romanskoj i u germanskoj i u slavenskoj skupini. Ali unatoč toj podudarnosti ili genetskoj sličnosti ti jezici su ipak posebni individualiteti i treba ih kao takve promatrati. Kao što nikome u germanskom području ne smeta postojanje švedskog, norveškog ili danskog jezika, nema nikakva razloga da onda smeta postojanje slovenskog, srpskog i hrvatskog jezika. Svakom razumnu i imalo obrazovanu i uvidajnu čovjeku to mora biti dovoljan razlog. A to da su slavenski jezici svi mnogo više povezani između sebe nego romanski ili germanski jest znanstvena činjenica, koja opet ne niječe posebnost i pravo na vlastito ime i razvoj. Dapače, po modernim sociolingvističkim istraživanjima, kada se dva naroda ili dvije države služe i apsolutno istim jezikom, prije ili poslije će se ti jezici početi razlikovati. Nu, ako to i ne bilo tako, mora se svakom narodu ostaviti pravo na vlastito narodno ime i na vlastitu uporabu njegova jezika, a njegov razvoj se izvana ne bi smjelo ometati.

Provesti sustavno i temeljito istraživanje o iseljeništvu

Žz: Vi ste obišli gotovo sve kontinente koje su naselili i koje naseljavaju Hrvati. Evo sad ste bili pet-šest dana u Njemačkoj. Možete li opisati svoju sliku toga nekompaktnog dijela hrvatskoga naroda u iseljeništvu. Kako biste ga Vi u naj-

kraćem ocijenili i prikazali ovako nekome tko nikad nije čuo da su Hrvati jedan od najselilačijih naroda u svijetu?

TL: Rekao bih svakome da su Hrvati sa svojim biološkim potencijalom od 10 milijuna ljudi kroz tri-četiri naraštaja, dakle negdje od 900-te do danas, polovicom u svojoj domovini, matičnoj zemlji, dok je druga polovica razasuta po svim kontinentima. U svakom slučaju zanimljivo je da postoji velika povezanost Hrvata i tako raseljenih po cijelome svijetu jer je prije svega Katolička crkva, koja je preko svojih misija i institucija i svoga duhovnog pastoralnog djelovanja, održala stalnom tu svjesnu povezanost. Ona se uostalom uvijek borila i za hrvatski jezik kao jedno zajedničko poveznništvo. Vrlo je važno da postoje i druge, a sada i od hrvatske države pomagane ustanove i udruge, koje mogu mnogo učiniti da se ti ljudi povezuju. Već je apsurdno to da u Njemačkoj, gdje se nalazi najveći broj Hrvata, po tako različitim procjenama kao što je od 300 tisuća do 650 tisuća, za posljednjih pedeset godina nemaju točne podatke ni njemačke ni hrvatske znanstvene ustanove. Prva stvar koju treba napraviti jest da se na moderan znanstven način, a na inicijativu prije svega mlade hrvatske države, u suradnji s hrvatskim iseljeničkim organizacijama i s relevantnim njemačkim ustanovama, provede točno istraživanje, da prije svega znamo točan broj ljudi hrvatske nacionalnosti i hrvatskoga jezika bez obzira iz kojega predjela i kraja bivše Jugoslavije oni došli i kada su došli u Njemačku.

Žz: Vi ste rodom iz Bosne. Pri kraju je po svoj prilici i ovaj krvavi rat koji se i ondje dogodio. Kakvu biste Bosnu željeli vidjeti u bliskoj budućnosti?

TL: Prije svega bih želio vidjeti smirenu, otvorenu, demokratsku Bosnu, bez strane okupacije, Bosnu u kojoj bi svi narodi i vjerozakoni živjeli u zajedništvu, sporazumijevanju. Oni koji se ne mogu suglasiti trebali bi uvijek imati mogućnost da odu, a komad Bosne sa sobom nitko od njih ne može ponijeti. Kao Hrvat i kao čovjek koji ima iskustvo života u Bosni od nekih dvadeset i sedam godina, mogu reći samo ovo: Hrvati i Muslimani, kao oni koji su zaista sržni dio bosansko-hercegovačkog prostora, trebaju prihvatiti u uzajamnom interesu opstanka suradnju i u obliku federacije pa i moguće konfederacije, zadržavajući potrebne stupnjeve svoje individualnosti i osobnosti, jer samo tako će moći biološki opstati, kulturno se razvijati i uklopiti se u širu međunarodnu zajedničku europsku i svjetsku zajednicu. **Razgovarao: Anto Batinić**

straciju. Ali i to će morati biti prije svega stvar posve tolerantnoga i razboritoga dogovora između svih skupina koje su uključene u državno bosansko-hercegovačko zajedništvo. Mi Hrvati držimo da već opstanak bošnjačko-hrvatske federacije, zatim predviđena konfederacija otvaraju vrata za poseban odnos između bošnjačkog jezika i hrvatskog jezika, jer je nedvojben činjenica da se najvećim dijelom jezik bosanskih muslimana odnosno Bošnjaka podudara s hrvatskim jezikom. Međutim valja poštovati pravo muslimanskog naroda na njegove posebne oznake, od državnih do jezičnih.

OSVRT

Piše: Ivek Milčec

Jugofolklor „osvaja“ Zagreb (i Hrvatsku)!

U kolumni „Rodoljubna zanovijetanja“, Večernji list 4.2.96. g. Milan Ivkošić između ostalog piše: „Srbovalo se-da, dragi čitatelju, srbovalo se! – prije desetak dana u središtu Zagreba, u Kulturno-informativnom centru, na tribini na kojoj su nastupili „socijaldemokrati“ Vladimir Bebić i Silvije Degen. Skandiralo se na toj tribini – kako piše riječki, Novi list, – kao na onim ševičevim mitinzima, koji su bili uvod u rušenje Vukovara, Dubrovnika, Hrvatske, u raketiranju Banskih dvora...“ Pri kraju kolumne „Oporba na ekavici“ – g. Ivkošić prenosi (citira) bilješku „Parole na ekavici“ o spomenutoj tribini, koju je objavio „Novi list“ prije tjedan dana (28.1.96):

„Dvorana KIC-a nije mogla primiti sve građane koji su došli slušati tribinu, tako da su je mnogi odslušali s hodnika. Suprotno od očekivanog, publiku nisu sačinjavali samo umirovljenici, već se sastojala od predstavnika svih generacija. Na svako spominjanje SDP-a, Tomca ili Račana, čuo se zvižduk ili uzvici negodovanja. Rječnik govornika iz publike bio je pun srpskih izraza, uz obvezno korištenje 'ekavice'. Na takvom jeziku izricane su parole bratstva i jedinstva, a protiv hrvatskog fašizma, aveti prošlosti i protiv mržnje među narodima i narodnostima Jugoslavije. Čak je i ispevana pjesma u čast predsjednika SUD-a Vladimira Bebića“. Nisu, dakle, „socijaldemokrati“ privukli umirovljenike i radnike nego ekavicu svih generacija „naroda i narodnosti Jugoslavije“!

Narodnjački boom

Vjerujem da su mnogi Hrvati i Hrvatice, koji mogu pratiti satelitski program HRT, gledali popularnu emisiju „Latinica“ koja je emitirana u subotu 3. veljače o.g. U emisiji je bilo riječi o „narodnjacima“ koji su posljednjih nekoliko godina bili povučeni iz prodavaonica ploča, ali nisu sasvim ischezli. U posljednje vrijeme doživljavaju pravi – boom. Štoviše, u izrazito hrvatskim mjestima sluša se upravo negdašnja „ćirilica“, a u samom zagrebačkom središtu iz večeri u večer pun je klub koji također pušta upravo takvu glazbu.

U razgovoru o narodnjacima sudjelovali su Zlatko Pejaković, Ivanka Luetić, Ivica Krajač, Fran Potočnjak i još neki. Posebno su agresivni u publici bili oni koji „na narodnjacima“ zgrću velike svote novca, ne vodeći računa o vrsti glazbe koja nam na velika vrata gura balkanske navike (ples na stolu, lupanje čaša i prostačke psinke). Ljubitelji nogometa sjećaju se još da je NK „Dubrava“ bila član Prve hrvatske nogometne lige a sada su treće-

kategorijci. I nije to jedina promjena. Nisu više na stadionu u Niškoj ulici, koja je u međuvremenu promijenila ime, ali to ne znači da su se svega niškoga riješili. Naime, na stadionu se razmahala „glazbena“ aktivnost i to u krčmi niškoga ugodaja. Svojedobno je NK „Dubrava“ htjela Europu, a uselio im se Balkan...

Ovih dana ispričao mi moj dobar prijatelj Jura ovaj istinit događaj: „Jednom, bio sam tada, kako se običavalo kazati, u radnom odnosu, došao sam direktoru s molbom da nešto učinimo za naš grad. Radi lo se o konkretnim stvarima. Rekao mi je da to nije njegov grad i da ga ne voli. Rekoh: kad ga ne bih volio, ne bih ni živio u njemu. Kao što ne bih živio ni s nevoljenom ženom! Rastali smo se. Ne žena i ja, već on i ja! On je, kasnije, doista i otišao. Bilo bi lijepo kad bi svi koji ne vole Zagreb (i Hrvatsku) otišli u gradove koje vole. Možda bi i „narodnjaci“, kako jedan u „Latinici“ reče, bili bolji za dušu.

„Ćirilica“ u inozemstvu

Uzgred valja spomenuti i položaj narodnjaka među našim iseljenicima i radnicima u Njemačkoj, pa i u cijeloj Europi. Kada bismo imali priliku zaviriti u automobile ili u kuće naših ljudi, pa pogledati koje kasete najradije slušaju, našlo bi se tu mnogo „ćiriličnog“ smeća. Narodnjaci srpsko-orijentalne provenijencije zgrnuli su silne novce i od naših ljudi. Mnogi naši mladi i dalje slušaju samo narodnjake. Oni koji su rođeni i odrasli u Njemačkoj kažu da su to naslijedili od roditelja. Oni koji su stigli kasnije donijeli su sa sobom svoje gotovo svakodnevno kavansko ili kafičko narodnjačko ozračje. Kada su i usred rata „ćirilčne zvjezdice“ imale nastupe u inozemstvu, u publici se, sa srpskom i muslimanskom, znalo naći i mnogo hrvatske mladeži. Tako bi se narodnjački ideolozi mogli pohvaliti da ta „glazba“ sasvim lijepo, unatoč ratu, stvara „bratstvo i jedinstvo“, te budi čežnju za „dobrom starom Jugom“. Jasno je da je teško odjednom pročistiti ozračje zaraženo narodnjačkim primitivizmom, ali s narodnjacima ne možemo u duhovni i kulturni napredak. Oni nas samo vraćaju natrag, na izvorište primitivizma, iz kojeg smo se krvavo izvlačili. O glazbenim ukusima dakako nije raspravljati, ali o neukusima treba ne samo raspravljati, nego se protiv njih treba boriti.

Užasi Golog Otoka

Kad smo već kod HRT-a, bio bi grijeh ne spomenuti dokumentarac „Goli Otok“, koji se našao na programu „hrvatske katedrale duha“ dne, 26. siječnja 1996.

„Goli Otok“ je zajedno s filmom „Hodnik“ na Danima hrvatskog filma, održanim u veljači 1995. u Zagrebu proglašen najboljim filmom. Dodijeljena mu je najviša nagrada „Oktavijan“. film donosi autentično svjedočenje zatočenika iz prvih, najtežih godina postojanja golotočkog logora i prvi je takav iskaz, gotovo u cijelosti snimljen na samom Golom Otoku. Govoreći o čudovišnim metodama „preodgajanja“ ljudi u sluge i doušnike jugorežima, film prikazuje i autentične prostore bespremijer-na mučenja i ponižavanja logoraša.

Arkanova Ceca

Dragi čitatelju, što nakon svega, gore navedenoga, zaključiti? Agresija na Hrvatsku sa sobom donijela je mnoge poroke protiv kojih se treba energično boriti. Svim silama Koliko jada i muke zadaje ta prokleta droga koja nam mladost pretvara u ovisnike? Zar nije prokleti rat odnio previše mladih života? Što se to događa s nama, zar nam je dosta Hrvatske? Sve više smo svjedoci teških političkih borbi u našoj domovini, a o raznim oblicima kriminala da i ne govorimo. Zar nije žalosno čuti ili čitati u tisku da ima dosta onih koji tvrde „da muzika ne poznaje granice“ pa prema tome, čobanskosrpske „davorikedajke“ su isto neka vrsta „ljudskih prava i sloboda“! Tko to sluša Arkanovu ženu Cecu, stare četnike braću Bajić ili naturaliziranu srpkinju Lepu Brenu? U ritmu srpskih narodnjaka na Golom Otoku i u drugim komunističkim kazamatima mučene su tisuće hrvatskih rodoljuba čija je jedina krivica bila što su Hrvati. Među ljudska prava spada i slušanje glazbe i to treba poštivati. Međutim, ako se glazba koristi za nekakvo ponovno „spasenje naroda i narodnosti“, onda se treba protiv te i takve glazbe jasno odrediti (ogradi). Pogotovo kad su u pitanju tzv. novokomponirani srpski „narodnjaci“ ili uglazbljena pjesmica u čast predsjednika SDU-a, „bombardera s Kvarnera“, druga Vladimira Bebića. ■

VJEROM KROZ ŽIVOT • GLAUBE UND LEBEN

KORIZMA I BLAGDANI SV. JOSIPA I BLAGOVIJESTI

Piše: Vlatko Marić

Bliski Bog Marije i Josipa

Korizma je vrijeme pokore, duhovnih i tjelesnih napora u nasljedovanju Isusa, napose Isusa patnika, i očekivanja susreta s Uskrsim. U korizmi se kršćanin treba susresti sa sobom i s Bogom. Blagdan sv. Josipa, Božjega prijatelja, govori da je Bog blizu i da život s Bogom nije iluzija. Blagovijest je početak blizine Božjeg spasenja, mjesto susreta Boga i čovjeka, ulaženje čovjeka u svijet Boga

Prema liturgijskom kalendaru u mjesecu ožujku je uvijek korizma. To je vrijeme pokore, tj. vrijeme kada kršćani pokušavaju svojim načinom življenja te svojim duhovnim i fizičkim naporima (molitvom i postom) živjeti Evanđelje kako bi se spremili za susret s uskrsim Kristom, kako u slavljenju svetkovine Uskrsa, tako i za onaj konačni susret s njim u vječnoj slavi. Korizma je putovanje s Kristom patnikom kroz ljudsko življenje. To je trenutak kad čovjek otkriva sebe i svoj život promatrajući Krista. To je neminovno otkrivanje sebe kao tajne i budućnosti. Trenutak otkrivanja da čovjek i njegovo putovanje ovom zemljom ima samo smisao ako je navezan na Boga, ako je ukorijenjen u Božji život. Korizma je vrijeme susreta čovjeka sa samim sobom u susretu s Bogom!

Ako je korizma vrijeme kada se čovjek otkriva u hodu s Kristom prema Uskrsu, prema spasenju koje nam Bog po Isusu Kristu daje, ne smijemo zaboraviti da nam upravo u ovo vrijeme kršćanska liturgija doziva u sjećanje svu dubinu i veličinu ljubavi Boga za nas i našu ljudsku stvarnost. Stoga nije ni čudo da se u ovo vrijeme u Crkvi slave dva blagdana koji se, može nam se na prvi pogled učiniti, ne uklapaju u ozračje korizme. To su blagdan sv. Josipa i Blagovijest.

Marija i Josip surađuju s Bogom

U Crkvi slavimo svake godine 19. ožujka blagdan Sv. Josipa, zaručnika Blažene Djevice Marije. Ovaj blagdan dolazi samo nekoliko dana prije blagdana Blagovijesti, tj. blagdana kojim se sjećamo trenutka kada je Marija, mlada izraelska djevojka, pristala da bude majkom Božjeg Sina. Ova dva blagdana nose u sebi duboku poruku za svakog kršćanina, za svakog čovjeka. Josip i Marija su osobe koje su usko povezane s poviješću spasenja ljudskoga roda. Marija i Josip surađuju s Bogom da bi ljudi ponovo postali Božji prijatelji.

Biblija vrlo malo govori o svetom Josipu. Znamo da je Josip, sin Jakova iz kuće Davidove, bio zaručen s Marijom (Lk 1, 26–27; Mt 1,18), te da ju je mislio potajno otpustiti kad je saznao da očekuje dijete, ali se po Božjem napatku predomislio i uzeo Mariju u svoju kuću (Lk 1, 19–24). Josip, u vrijeme Kvirinijevog popisa, ide s Marijom u Betlehem. Ondje se rodio Isus (Lk 2, 1–7). Josip i Marija nose Isusa u jeruzalemski hram te ga prikazuju Bogu i daju žrtveni dar (Lk 2, 22–24). Zatim Josip s Marijom i novorođenim Isusom bježi u Egipat jer kralj Herod prijeti da će ubiti dijete Isusa. (Mt 2, 13–15). Poslije Herodove smrti Josip, Marija i Isus vraćaju se iz Egipta u grad Nazaret (Mt 2, 19–23). U Nazaretu je dijete Isus „jačao i rastao, napunjavajući se mudrošću. I milost je Božja počivala na njemu“ (Lk 2, 40). Josip i Marija, zabrinuti, traže dvanaestogodišnjeg Isusa koji se izgu-

bio na povratku iz Jeruzalema. Našli su ga u hramu. Tom prilikom majka mu je rekla: „Dijete moje, zašto nam to učini! Gle! Otac tvoj i ja s bolom smo te tražili“ (Lk 2, 48). I Pismo nastavlja: „...dode u Nazaret, i bijaše im poslušan“. (Lk 2, 51). Od tog trenutka o Josipu se više ne govori u evanđeljima osim kad se ponekad spomene da je Isus „tesarov sin“ (Mt 13, 55). Biblijska biografija Josipova je vrlo škrtta. Biblija ga prikazuje kao onoga koji je prisutan u najvažnijim životnim Isusovim trenucima. On je u očima ljudi, ali i pred zakonom, Isusov otac. Josipova ljubav i briga za dijete Isusa omogućili su da se Isus, Sin Božji, mogne roditi u društvu koje je kamenovalo preljubnice i izvravalo ruglu djecu rođenu izvan bračne zajednice. Josip je otac pred zakonom ljudskim i on to svoje očinstvo vrši s ljubavlju. U očima suvremenika on je brižni otac. On je suradnik u planovima Božjim. Josip je dijete Isusa uveo u ljudsko društvo, dao mu dostojanstvo i mjesto u izabranom izraelskom narodu (Lk 2, 21–24. 48). To je bitno za čitav Božji plan spasenja. Uz Marijinu i Josipovu suradnju Isus je mogao postati „nama sličan, nama u svemu jednak osim u grijehu“. Uloga koju je Bog dao Josipu u Isusovu životu, te način kako je on tu ulogu ostvario, jest upravo ono što nam Crkva predlaže za razmišljanje o blagdanu svetog Josipa. Bog je nama tako blizak da se u komuniciranju s nama služi i našim načinom gledanja i razmišljanja kako bi nas doveo do punine svoje ljubavi i cilja koji nam je namijenio. On nam pokazuje, na primjeru Marije i Josipa, da naš svijet, naše društvo, naša sredina jest mjesto susreta s Bogom, mjesto gdje se zaslužuje vječni život u Bogu. Živjeti s Bogom i biti Božji prijatelj nije iluzija. Blagdan svetog Josipa jest također poruka da Bog nije daleko. On je bliz, među nama je. Da bi bio prisutan na nama vidljiv način ušao je u naš svijet u krilu obitelji Josipa i Marije.

Blagovijest – susret Boga i čovjeka

Blagdan Blagovijesti jest sjećanje na trenutak kada je Bog, preko Marije, ušao u ovaj naš svijet da bismo mi postali dio njegove slave. Blagovijest jest početak nove blizine Božjeg spasenja. Blagovijest jest susret Boga i čovjeka, trenutak kad obećanje postaje stvarnost: „I Riječ je tijelom postala“ (Iv 1,14). I čovjek je ušao u svijet Boga. Marija je u ovom trenutku postala mjesto susreta Boga i čovjeka. Njen sin, Božji Jedinac, uveo nas je svojom smrću i uskrsnućem u slavu Oca. Blagdan Blagovijesti jest nago- vještaj tog ulaska u slavu. Stoga i slavljenje ovih blagdana u korizmeno vrijeme još više ističe snagu Božje ljubavi, ali je isto tako poziv da i čovjek, kršćanin odgovori svojom ljubavlju, svojim životom. Blagdani Svetog Josipa i Blagovijesti pozivaju nas na uporni i ustrajni hod prema Uskrsu. ■

SOCIJALNA STRANA ŽIVOTA

RADNICI I PRIVATIZACIJA

Radničko pitanje u Hrvatskoj

Zauzeti se za socijalnu pravdu. Opredjeljenje za siromašne. Država mora biti u službi naroda i radnika. Radnik je osoba. Ljevica ne smije ponovno manipulirati radništvom. Svaki čovjek, svaka obitelj morala bi živjeti od svoga rada.

Bez etičkog razmišljanja u svjetlu kršćanskog socijalnog nauka nije moguće na pravedan način izići iz socijalizma. Privatno vlasništvo ne bi smjelo biti izvor nepravednih odnosa među ljudima. Potrebno je pronaći ispravan način upotrebe i raspodjele dobara, te povrat oduzetih dobara. Jer, poslovice kaže: „Res clamat ad dominus“ (stvar priziva svoga gospodara). Novi vlasnici ne stvaraju se brzo. Dobra se stječu prirodnim putem. Svaki građanin ima pravo na privatno vlasništvo i na poduzetničku inicijativu. Traži se etički ispravan put kako se stječu materijalna dobra. Ne postaje se vlasnikom isključivo spretnim transakcijama. Time nastaje novo raslojavanje društva i ogromne nejednakosti.

Potrebno je zauzimanje za socijalnu pravdu, osobito opredjeljenje za najsiromašnije mora biti vidljivo. Pošto je neizbježan trend u novom društvenom opredjeljenju stvaranje društvenog sloja bogatih vlasnika, to moraju biti ljudi sposobni svoje bogatstvo staviti tako u društvenu funkciju da i drugi, posebno njihovi radnici, mogu što bolje živjeti svoje ljudsko dostojanstvo. Vlasnici moraju biti moralni ljudi. Tržišno gospodarstvo može razviti potrebnu motivaciju da se na osnovi njega stvori pravedno i solidarno društvo slobodnih i suodgovornih ljudskih osoba. Država tu koliko god bila važna za narod, ne zaslužuje nikakav kult, ona u subsidiarnom smislu ima zadaću povezivanja raznolikih interesa svojih građana kako bi se postiglo najveće zajedničko dobro i otvorio slobodan prostor za razvoj svakog pojedinog građanina. Država mora doista biti u službi svoga naroda, ona znači mora voditi računa o privrednom pluralizmu interesa u društvu i o društvenoj slojevitosti.

Je li radnik osoba?

Papa Ivan Pavao II. uči da je temelj vrednovanja rada sam čovjek, njegov subjekt. Prema tome rad postoji „radi čovjeka“, a ne čovjek „radi rada“. Ovim priznajemo prednost subjektivnom značenju rada, a rad je objektivna društvena pojava. Tu je i glavna zamka sadašnjeg tranzicijskog procesa iz tzv. udruženog rada (naglašena je u njemu subjektivnost) u odnosu poslodavac – posloprimatelj.

Prije stvaranja zakona u svakoj državi bivšeg socijalizma treba imati etički ispravnu viziju društva koje se stvara. Treba jasno uvidjeti i odijeliti ono pozitivno od negativnog iskustva, prodenog razdoblja klasnih borbi i pokušaja socijalističkog projekta.

Političko stvaranje ili neprirodno nastajanje novih vlasnika sredstava za proizvodnju, novih poslodavaca, stavlja naše radnike u bitno drukčiji položaj nego što su imali u bivšem socijalističkom sustavu. Ali oni dolaze i u bitno drukčiji položaj nego što ga imaju radnici u zemljama kontinuiranog kapitalističkog sustava.

Kroz proteklo vrijeme zapadni kapitalistički sustav je dozrijevaio i od socijalizma prihvatio mnoge socijalne korekture toga sustava, pa je radnik, uz veliku plaću uspijevao uzdići svoj društveni status. Boljom materijalnom osnovom postao je u individualnom smislu neovisniji. Mogao je stjecati i individualni posjed. U socijalizmu je imao kolektivnu socijalnu sigurnost na radnom mjestu, premda svojom plaćom nije mogao steći neki veliki privatni posjed.

Što radnik dobiva u postkomunizmu?

Sa socijalno-etičkog stajališta rada pitamo kakav je start sadašnjeg radnika u poskomunističkom procesu privatizacije društvenog vlasništva, u kojem je svojim radom izravno sudjelovao, zatim kako je izgubio i ono jedino što mu je davalo sigurnost – radno mjesto i kakvo-takvo sudjelovanje u upravljanju poduzećem (na stranu da samoupravljanje nije bilo stvarno)? Radnik s pravom pita što je dobio u zamjenu? Govori mu se da može postati vlasnik ili dioničar svojega poduzeća. To je teški sarkazam.

Ljevica i radništvo

Niske plaće koje ne zadovoljavaju ni osnovne potrebe njegove obitelji, otpuštanja s posla, njegovo su svakodnevno iskustvo. Novi početak u etičkom smislu radniku mora pružiti pravilno izvedena tranzicija iz društvenog u privatno vlasništvo. Ukoliko ne inzistiramo na kršćanskoj etičkoj verifikaciji pretvorbe privatizacije, tranzicije i denacionalizacije opet će lijeve stranke morati preuzeti brigu za radništvo. Treba ostvariti kon-

kretan program prijelaza i to besprijekorno s dovoljno volje i sposobnosti.

Pričom o ratu kao uzroku nemogućnosti prijelaza iz socijalističkog gospodarskog modela u tržišni samo se zamagluje i odvlači od problema, jer ni druge istočne zemlje to nisu ostvarile. Znači rat nije krivac. Uspostavlja se zato na brzinu liberalno tržišno gospodarstvo. Radništvo opet dolazi u drugi plan, stvara se nova kasta pljačkaša, lopova i trkača za brzim stećanjem kapitala. Problem su u etičkom smislu novi vlasnici (često kriminalci) i radnici koji htjeli mi to ili ne, stavljaju u žarište razmišljanja radničko poštenje, i to prije svega sa socijalno-etičke strane.

Prema tome osjetljivost pitanja socijalne pravde i kršćanske ljubavi postaje još osjetljivije, jer je rat stvorio prognanike, izbjeglice i time naglo osiromašio ionako siromašno radništvo. Da ne spominjemo invalide, ratnu siročad i drugo.

Ne može se problem rješavati samo kroz socijalnu skrb, humanitarnu pomoć ili dobro organiziranu socijalu. Nužno je vratiti privatizaciju na početak, te je, koliko je god moguće, pravilno izvršiti, stvarati odmah uvjete za to da svaki pojedinac čovjek i njegova obitelj može živjeti od svoga rada. Ovo posebno zato jer se na brzinu stvara novi sloj krupnih vlasnika te se o radničkom pitanju mora povesti više računa. Sve brojniji sloj socijalno ugroženih, kojima nedostaju osnovna sredstva za život i koji nije primjereno uključen u privredu zadaju nam etičku analizu i zakona i institucija i programa kojima se želi uspostaviti novo hrvatsko društvo. Ukupno se društveno poštenje ne može odvojiti od radničkog pitanja. Nije ovo razmišljanje o klasnom društvu.

Govor o bogatom društvu kojim se ovaj čas služe političari iz perspektive onih koji gube radna mjesta i velik dio do sada stečenih prava iz radnog odnosa zvuči šuplje i iritantno.

Sindikati i druga radnička udruženja moraju se još više uključiti u sadašnje prijelazne procese.

Radnici kao radnici morali bi mnogo više postati subjektivna snaga u ovim aktualnim procesima koji njih izravno dodiruju. To je pitanje osobe koje u svojim temeljnim načelima vrlo često naglašavamo.

Antun Solić, dipl. oec.

Katolički radnički pokret za Hrvatsku

Njemački poticaj i potpora Katoličkoj crkvi u Hrvata da se sustavno zauzme za demokratsko i socijalno društvo s tržišnom privredom u duhu katoličkoga socijalnog nauka

Katolički radnički pokret (KAB) Južne Njemačke i Radna zajednica katoličko-socijalnih udruga za obrazovanje u SR Njemačkoj (AKSB) pružit će Katoličkoj crkvi u Hrvata početne usluge i potporu za osnivanje pokreta katoličkih radnika u Hrvatskoj te za dobro usmjereno i brzo provođenje katoličko-socijalnog obrazovanja, odnosno sustavnog proučavanja i širenja katoličkoga društvenog nauka u Hrvatskoj. To je zaključeno na sastanku djelatnika KAB i AKSB u Münchenu 1. i 2. većljače s djelatnicima više središnjih ustanova Crkve u Hrvata koji su onamo došli pod vodstvom predsjednika Vijeća za laike HBK biskupa Josipa Bozanića i ravnatelja Hrvatskoga Caritasa mons. Vladimira Stankovića.

Sa strane spomenutih njemačkih katoličkih udruga bit će to „pomoć za samopomoć“.

Pokret katoličkih radnika (posloprimateca) u Hrvatskoj nadovezat će se ne samo na bogata iskustva njemačkoga KAB-a nego i na brojne već postojeće srodne pothvate u hrvatskim katoličkim zajednicama. Već od idućeg mjeseca početak će održavanje većih i manjih sastanaka u Njemačkoj i u Hrvatskoj za okupljanje, osnovnu početnu informaciju, proučavanje katoličkoga socijalnog nauka te osnivanje i širenje toga

pokreta u Hrvatskoj. Predviđeni su specijalizirani tečajevi za obrazovanje svećenika i laičkih djelatnika, povezivanje po sustavu kumstva hrvatskih biskupija s biskupijskim udrugama njemačkog KAB-a: Priredivat će se zajednički godišnji odmori i putovanja s uključenim tečajevima takvoga obrazovanja. Organizatori smatraju da je Crkva svojim socijalnim naukom i odgovarajućom djelatnošću dužna poticati pretvorbu hrvatskoga društva u socijalno i demokratsko društvo s tržišnom privredom.

Biskup Josip Bozanić o tome će pothvatu izvijestiti sve hrvatske katoličke biskupe na zasjedanju HBK sredinom ožujka, a istodobno će nadužobrižnik fra Bernard Dukić osigurati odgovarajuću stručnu informaciju za sve hrvatske katoličke nadužobrižnike u Europi na njihovu proljetnom sastanku u Vierzehnheiligen. Odmah zatim početak će se održavati predviđeni obrazovni skupovi. S njemačke su strane sudjelovali djelatnici brojnih ustanova što ih okuplja AKSB; K.H. Brachtaeuser iz marketingo-tehnološkog savjetništva u Balhamu, svećenik Konrad Seidl iz južnonjemačkoga KAB-a, prof. dr. Rudolf Grulich iz Obrazovnog centra biskupije Mainz, Bernhard Eder iz Socijalnog instituta KAB-a, prof. dr. Heimo Ertl iz Centra za obrazovanje mladih u Nürnbergu, Hedviga Fischer iz južnonjemačkoga KAB-a, isusovac Tobias Karcher, stručnjak za političko obrazovanje iz Ludwigshafena i drugi. Iz Hrvatske su došli biskup Josip Bozanić, mons. Vladimir Stanković, provincijal dr. Mirko Mataušić, dr. fra Ilija Živković iz Tajništva HBK, doktor ekonomskih znanosti i poduzetnik Vladimir Mrčela i glavni urednik IKA-e don Živko Kustić, Hrvatske katoličke zajednice izvan domovine predstavljali su nadužobrižnik za Njemačku fra Bernard Dukić i urednik „Žive zajednice“ fra Anto Batinić.

KAB (Katholische Arbeitsnehmerbewegung), osnovan prije sto godina od zauzetih katolika, predstavlja se kao „djelatna zajednica posloprimateca, Crkva u radničkom svijetu, glasnogovornik radnika i radnika u Crkvi, radnički glas za čovječnije društvo“.

(Glas Koncila, 11. 2. 1996.)

KATHOLISCHE ARBEITERBEWEGUNG
KATOLIČKI RADNIČKI POKRET

Učinkovita pomoć radnicima

Njemački KAB poziva naše radnike na suradnju

I u Njemačkoj je svakim danom nezaposlenost sve veća i veća. Najugroženiji su radnici, pa i hrvatski radnici. Položaj radnika i radništva u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini izuzetno je loš: slabe plaće, nedostatak radnih mjesta, veliko siromaštvo, neorganiziranost radništva. Sindikati su još uvijek slabi i neodređeni, jer je većina nastavila živjeti kao grana nekadašnjeg službenog socijalističkog sindikata. Crkvi se često s pravom predbacivalo da je izgubila radništvo i da nije na vrijeme uočila svu snagu radništva. Poznato je koliko su komunisti i socijalisti manipulirali radništvom („radničkom klasom“). Njemačka Crkva ima organizaciju koja se brine o interesima i položaju radnika, a to je Katholischer Arbeiter Bewegung – KAB (Katolički radnički pokret). Ta udruga sada želi pomoći osnivanju slične radničke udruge u Hrvatskoj i BiH. Isto tako, ona želi animirati hrvatske radnike u Njemačkoj da se aktivno uključe u njemačke sekcije KAB-a.

Što je KAB? To je živa zajednica kršćana, radnica i radnika, te njihovih obitelji, kako Nijemaca, tako i stranaca u Njemačkoj. U KAB-u već djeluju neke skupine stranih radnika. KAB je crkvena udruga sa socijalnim i stručno-političkim ciljevima. Zalaže se za sklad između zvanja i obitelji, posla i primanja, života i rada. Rad mora služiti čovjeku. Istodobno se u KAB-u stvara javno mnijenje, vode političke rasprave, i to neovisno o aktualnoj politici. On se jednostavno zauzima za društvo rada, svijet rada, ali dostojno čovjeka. Pritom posebnu pozornost daje socijalno ugroženima, starijima, samcima, ženama. Ova udruga ima sekcije za razne savjete u pitanjima posla, socijalnog osiguranja, poreza, zastupanja pred sudovima.

U KAB-u ističu kako se orijentiraju prema učenju Isusa Krista i socijalnog nauka Katoličke crkve. Zbog toga imaju na programu dane sabranosti, radnička bogoslužja i hodočašća, zajedničke izlete, odmore, obiteljska slavlja, studentska putovanja.

Sve obavijesti o KAB-u mogu se dobiti na: **KAB-Süddeutschlands e.V., Pettenkoferstr. 8/III, 80336 München., tel. 0 89/55 25 49 10.**

A. B.

Gastarbajterski križ, Trumbetaš D.

OSVRT

„PRAVDA“ PO HANDKEU

Piše: Jura Planinc

Münchenski liberalni dnevnik „Süddeutsche Zeitung“, nesklon malim narodima u njihovoj borbi za samostalnost, po onoj liberalnoj lozinki: tko je – jači taj kvači, objavio je u prvoj polovici siječnja '96. u dva broja opširni putopis austrijskog pisca Petera Handkea: „Pravda za Srbiju“. Putopis je „SZ“ najavio kao vrijedan „literarno-politički tekst“, a podvalio je čitateljstvu mućak, trivijalni tekst i politikantski šund umjesto dobre književnosti.

Peter Handke (1942) je rodom iz austrijske Koruške, iz brdskog Griffena, sin bankarskog činovnika, a studirao je pravo u Grazu. Dobro ugojen malograđanin ne piše prevratničke tekstove, voli samo skrenuti pozornost na zapadni konzumizam, a kazališnog gledatelja voli gnjaviti uvredama i dugim frazama, a čitatelja nejasnim rečenicama – trakavicama, oponašajući Kafku i Kleista. Po izgledu je čupavac s brčinom, ali bez brade, za razliku od njegova obožavatelja Vuka Draškovića. Ostao je ne samo zatućan jugović već i gorljivi nostalgikar za tom propalom jugo-srpskom tiranijom.

Početkom kolovoza 1991., u vrijeme najbrutalnije jugosrpske agresije na Hrvatsku, „SZ“ je objavio pismo Petera Handkea, koji unatoč tomu što je slovenski susjed, te ponešto natuča slovenski, piše i sljedeću rečenicu: „Čak ni u strahu od pancerkomunizma velike Srbije, nema nikakva razloga da se ostvari samostalna država Slovenija“.

Pred put

Perica se četiri godine spremao za put u Srbiju. Sjetio se da je pred gotovo 30 godina bio u Beogradu na jednom kazališnom festivalu, gdje ga je smetala brbljava publika. Bio je i na Krku. Hvali se zatim kako zna razlikovati ćirilicu od latinice. Ima već dugo dva prijatelja iz Srbije, koji su davno otišli iz svoje zemlje. Jedan je Žarko Radaković, njegov prevodilac, koji i sam nešto piše, „Deutschbrotesser“, zaposlen na radiju „Deutsche Welle“ (Köln). Drugi je Zlatko Breskić, austrijski gastarbajter iz Salzburga, kockar i u slobodno vrijeme slikar naivnih sličica. Da li od srama što potječe iz Srbije ili iz malograđanskog pomodarstva, on se prozvao Adrian Brouwer (nizozemski sli-

kar iz 17. stoljeća). Kao amaterska konspirativna trojka, oponašajući komunijare, krenuli su koncem listopada '95. iz tri različita smjera prema Beogradu. Da ne bi bili previše sumnjivi u prijateljskoj Srbiji, Perica je uzeo za pratilju drugaricu S., najvjerojatnije svoju životnu družicu, kojoj iz naprednih ili nepoznatih razloga u tekstu ne spominje ime ni prezime. Drugarica S. se samo usput spominje u putopisu. Perica će iz pariškog predgrađa gdje živi s pratiljom S. i djecom, najprije zatražiti vizu u predstavništvu nepriznate države SRJ u Parizu. Kod tih sitnih formalnosti će mu pomoći jedna drugarica iz „Krajine“ (Perica piše tu propalu tvorvinu u tekstu bez guščjih nožica), koja se zaposlila u „ambasadi SRJ“.

Pred sam odlazak na Balkan Perica je pogledao u Versaillesu film Emira Kusturice „Underground“ (Podzemlje), te se tako pripravo za put. Oduševljen je tom pokvarenom robom umotanom u celofan fantazmagorija, neobičnih slika s brdovitog Balkana, koje vidi čovjek s rastrojenom uobraziljom.

Perica se ljuti na francuske kritičare filma krezubog Kusturice. Alaina Finkielkrauta ne može smisliti, jer je prohrvatski angažiran, a film „Podzemlje“ je okrstio pravim imenom: prosrpska propaganda. Perica se obrušava čak i na lijevo-liberalni „Le Monde“, koji je za njega postao „prikriveno njuškalo“, jer se usudio pisati objektivno o jugosrpskom ratu protiv Hrvatske i Bosne, o spregi ratnog zločinca Arkana s „FK Crvenom zvezdom“, o vjenčanju bandita sa „šovinističkom“ srpskom folkoricom Cecom. Filozofa André Glücksmana ne može Perica smisliti, jer se usudio napisati, da svjetska

Perica opet jaši po brdovitom Balkanu

zajednica treba obračunati s terorističkim srpskim komunizmom. U vezi s desetodnevnim ratom „JNA“ protiv Slovenije Perica opet pokazuje pravo lice. Ne može u njegovu tvrdu korušku tikvu stati činjenica, da su slovenski teritorijalci lako obračunali s „jugoarmijom“ ubivši 70 vojnika agresorske soldateske. Perica se ne može načuditi niti sakriti žalost, kako to da se „JNA“ nije mogla obračunati s malobrojnima slovenskim borcima za neovisnost, a mogla je to navodno učiniti gotovo se igrajući. Zatim se prigrupno pita, tko je tu na koga pucao i čudi se priprosto, kako to svjetska javnost nije primijetila.

Vrhunac Handkeovog prosrpskog šovinizma vidi se iz opisa pada Vukovara u studenom 1991. Zaslijepljeni mrzitelj svega hrvatskog ne može shvatiti kako je neki putnik mogao precrtati u pariškom metrou natpis postaje Stalingrad u Vukovar, kao da na Vukovar nisu zajedno jurišale jugo-srpske fašističke i komunističke horde i razorile ga kao Staljingrad.

Poput srpskih šovinstina Perica je za podjelu Hrvatske i ne može smisliti da bi Srbi mogli biti u Hrvatskoj manjina. Zatim, kao i u slučaju Slovenije, postavlja opet prigrupno pitanje, tko je bio prvi agresor. Počinje udarati u bubnjeve poznate beog-

To su koljači Vukovara, Herr Handke! Zar ih samo Vi niste vidjeli? I oni zaslužuju pravdu, ali u Den Haagu.

radске propagandne mašinerije vraćajući se ustašluku, ali nigdje u tekstu neće spomenuti, da ustaška nikada ne bi bilo bez srpskog fašizma od 1918-1941. Na više mjesta u putopisu čitatelj se mora pitati nije li taj putopis zapravo naručena i dobro plaćena reklama velikosrpske agresije i politike. Kako može jedan „napredni“ pisac stajati iza Draškovićeve laži iz 1992., gdje kaže da „narod Srba dosad u povijesti nije bio krivac, ili prvi krivac“, nego je tek nakon masakra u Bosni i Hercegovini postao Kainov narod. Krajnje je neukusno i podlo Handkeovo ruganje fotografijama koje prikazuju stradanja zatvorenika po srpskim logorima.

Jedan od vrhunaca Handkeovog šovinizma vidi se iz opisa stradanja Dubrovnika u prosincu 1991., kada su jugosrpski i crnogorski barbari bombardirali i razarali Grad i okolicu. Perica se cinično pita što se zbilo stvarno s Dubrovnikom, je li grad samo epizodno bombardiran ili slučajno pogođen. Sljedeći bezobrazluk slijedi iz ciničnog ruganja zlom snu o Velikoj Srbiji, kojeg su srpski moćnici mogli navodno djetinje lako ostvariti – da su htjeli. Na ovom se primjeru vidi kako kockar Handke igra s obilježenim kartama. Velikosrpski moćnici nisu uspjeli – hvala Bogu – stvoriti veliku Srbiju.

Handke drsko prešućuje velikosrpsku politiku u zadnjih 150 godina, a svo zlo svaljuje na njegovu „Kakaniju“ i Njemačku. Ovdašnjeg profesora dr. Reinharda Lauera prezire, jer se usudio u „Frankfurter Allgemeine Zeitung“ objaviti kako srpski narod nije imao prosvjetiteljstva već opasne mitske bolesti, kao primjerice poistovjećivanje s vukom.

Put po Srbiji

Perica se čudi kako u švicarskom zrakoplovu za Beograd putnici šute i ne vesele se cilju puta. Na aerodromu ga je čekao Žarko „Deutschbrotesser“ iz Kölna. Kockar Zlatko zakasnit će dva dana. Jasno, trojka je odsjela u hotelu „Moskvi“. Šik.

Drugi dan putuju za Smederevo osluškivati Dunav, koji ondje navodno bez šuma mirno i tiho teče. Perica piše kako se o blagdanu Svih svetih donosi hrana na grobove kako bi se jela s pokojnicima. Sljedeći dan, promatrajući kupovanje i prodavanje na jednom beogradskom sajmu, Perica oduševljeno poželi da izolacija Srbije još potraje. Onda putuju na selo, u Porodin na Moravi, kockarovo rodno mjesto. Zlatkovi roditelji su bogati seljaci, koji već odvojeno spavaju, a među sobom govore rumunjski, kao Vlasi. U samostan Studenicu putuju s nacionalistom Pavićem, koji je za dugog puta govorio i o kralju u egzilu. Tko zna, možda su ga stvarno već okrunili, pa poslali u egzil? Jadni Aleksandar, jedva zna reći svoje ime po srpski? Pisac Pavić je već promaknut u člana krunidbenog vijeća i češće putuje svom kralju u London ili Grčku. Onda se ljigavi Perica pohvali kako je njegov djed glasovao na referendumu 1920. za priključenje Koruške Kraljevine SHS, a ne Austriji, kao većina Slovenaca. Od drugog srpskog nacionaliste Dragana Velikića, koji je odrastao u hrvatskoj Puli, saznaje Handke: „Život kao grob. Društvo možda i ne može biti u jednoj zemlji, gdje na okretnici vjetrova stoljećima već lukavi eunuh sa svilenim pojasom, redov-

nik sa zmijskim očima i bradati krivovjerac međusobno konkuriraju. Samo varkom može ih se ujediniti.“ Perice, s kim si, takav si! Navečer sa srpskim nacionalistima ispija talijanski Frascati u jednoj izdavačkoj kući, šute ili kukaju, a od ruke do ruke ide daljinski upravljač jedne Tomahawk-rakete, pale negdje kod Banje Luke. Svi se smiju drugu Velikiću, koji redovito plaća stanarinu za svoju kuću u Puli. Kad je jedan od

nazočnih počeo otvoreno napadati srpsku vrhušku za današnju bijedu srpskog naroda, za progon Albanaca na Kosovu i lakoumnu dozvolu za stvaranje „Krajine“, Handke ga je ušutkao. Nek se zna da je Perica na socpartijskoj liniji.

Prema Drini: nastavak putovanja

Jednog sniježnog jutra krene trojka iz „Moskve“ prema Drini. Drugarica S. se vratila u Francusku, jer ondje djeca moraju poslije u školu nakon svjetskih praznika. Perica je čuo od Beogradana da je Srbija zemlja s najviše benzinskih crpki na svijetu, i to zbog sitnih švercera, koji prodaju benzin čak i na litre. Perica se toliko oduševio tim švercom, da je taj način prodaje benzina poželio i zapadnim državama. Amaterska trojka toliko dobro poznaje Srbiju, da svaki čas nekamo zalutaju, jer se autokarte navodno ne mogu kupiti. Rodoljubna trojka sluša putem narodnjačke „intelektualce“ Cecu i Tozovca, „opa batol!“. Krčmarica Olga, ime je dobila po ruskoj rijeci Volgi, pripovijeda u Bajinoj Bašti, kako domaće stanovništvo ništa ne zna o ratu, kako ne vidi da leševi plutaju Drinom. Sada, kada su ostali sami, Srbi sebi nemaju više što reći. Djecu rađaju samo izbjeglice. Trojka spava u nezagrijanom hotelu „Drina“, bez zavjesa na prozorima, a vani pada snijeg. Zimska Drina je široka, tamnozeleni rijeka. Kao plašljivi zečevi žele oprezno prijeći na bosansku stranu, ali ne smiju. Zure u razrušene kuće ili nedovršene gastarbajterske kućerine uz rijeku. Po povratku u Novi Sad, spavaju opet u hladnom hotelu „Turst“. Na putu prema Subotici susreću pse lutilice, dosta ih leži zgaženo uz cestu, a kockar Zlatko veli da ih je po rumunjskim cestama još više. Iz „obećane zemlje“ isprućaju ih samo jata gavranova i jedna svraka.

Epilog: pravda za Srbiju

Za Pericu je srpska agresija „jugoslavenski rat za otcjepljenje“. Kuka što se Slovenija osamostalila, čak mu ni Kučan više nije po volji, jer se sad navodno ponaša kao konobar ili lakaj. Dnevnik „Delo“ mu sad sliči na „Bild“ i opet kuknjava kako nitko ne shvaća Srbiju. Onda se sjeća beogradskog šegrtu Andrića, koji svoj roman „Na Drini ćuprija“ piše u beogradskom zapečku za vrijeme 2. svjetskog rata. Zatim se opet okomljuje na „Spiegel“ i „FAZ“.

Pericu smeta što su i „Time“ i „Nouvel Observateur“ Srbe negativno prikazali, a „Muslimane“ (tako Perica) većinom pozitivno. Onda se opet obrušava na

Otvorite oči, Herr Handke!

To su srpski koncentracijski logori za koje zna cijeli svijet, a Vi ih ne vidite! Srbi su osnovali te logore, pa za svoja djela zaslužuju pravdu. Mogu je naći u Den Haagu

OSVRT KULTURA

FAZ, koji sve što je jugoslavensko i srpsko ne može smisliti. Najviše mu smeta glavni urednik Reißmüller, za koga pogrešno misli, da je njemački prognanik iz Titove totalitarno-komunističke države, a gospodin Reißmüller potječe iz Češke i zna dobro hrvatski. Ograničeni Perica uopće ne želi vidjeti da je neizdrživi i prikriveni velikosrpski hegemonizam, zaodjeven u primitivno jugoslavenstvo, uzrokom propasti i prve monarho-fašističke kraljevine i druge komunističke Jugoslavije. Jadnoj propasti Jugoslavije nisu krivi ni Austrijanci i Nijemci. Perica ni na jednom mjestu u putopisu ne spominje prirodno pravo malih naroda na samoodređenje i neovisnost od beogradskog totalitarnog jarma.

Za Pericu mir dolazi samo ovako: „Pustite neka mrtvi pokapaju mrtve. Pustite jugoslavenske mrtvace pokopati svoje mrtve, tako će živi naći žive“.

Neshvatljiva je Handkeova mržnja prema njegovoj domovini Austriji i prema Njemačkoj, baš kao što je neshvatljivo njegovo obožavanje Srbije i Jugoslavije. U Perice nema nikakve mjere.

Nekoliko pametnih rečenica pri kraju teksta otipkanog na 85 stranica ne može opravdati u cjelini površni tekst s malo literarne vrijednosti. Handke priznaje da je na putu po Srbiji vidio

zemlju kao jednu veliku sobu jednog siromaha, jednog osirotjelog, napuštenog djeteta. Perica ipak zna da je jugoslavenska ideja potekla iz Hrvatske. Onda se opet vraća pesimistu Andriću, koji se iz ljubavi prema Beogradu odrekao i Hrvatske i Bosne. Perica umišlja kako je njegova generacija propustila priliku odrasti na primjeru ratova u „Jugoslaviji“ te sve ponovno neukusno predbacuje Nijemcima.

Perica čezne za jednom drugom Europom, ali kakvom, ne kaže ništa. Onda se okomljuje na nobelovca Josepha Brodskog, zato što je hladno pisao o Srbima u „New York Timesu“, pa na „Spiegel“-ova novinara Petera Schneidera.

Malo je poetičnosti u tom površnom putopisu, bez obzira što Perica tu poetičnost priželjkuje i nama preporuča. Pri kraju putopisa Perica priznaje da je na putu po Srbiji zapisao jednu psovku i jedno mjesto iz oproštajnog pisma jednog srpskog samoubojice, razočaranog bivšeg partizana, iz jednog sela blizu Drine, iz listopada 1992. i ništa više.

Zar samo to, crni Perice?!

PREDSTAVLJANJE HRVATSKE KULTURNE BAŠTINE GELSENKIRCHEN

Hrvatski dani kulture

U Gelsenkirchenu su od 3. do 25. 2. održani Hrvatski dani kulture, o kojima su iscrpno izvijestili njemački mediji. Ovu višetjednu multimedijску kulturnu priredbu priredili su Hrvatska katolička misija, Caritas, Hrvatska inicijativna skupina, te Grad i Vijeće stranaca Gelsenkirchena. Na otvorenju ove manifestacije nastupila je glazbena skupina „Tamburica“ iz Kölna i pjevački zbor pod ravnanjem maestra Ivana Žana. U jednoj osnovnoj školi učenici su čitali pjesme i bajke na hrvatskom i njemačkom jeziku. Svima su također predstavljeni hrvatski izvorni predmeti – kravata i penkala.

Od 7. do 16. 2. u Gradskoj vijećnici su izlagali suvremeni hrvatski likovni umjetnici: M. Šutej, D. Babić, I. Briski, M. Vuco, I. Šiško. Književna, glazbena i

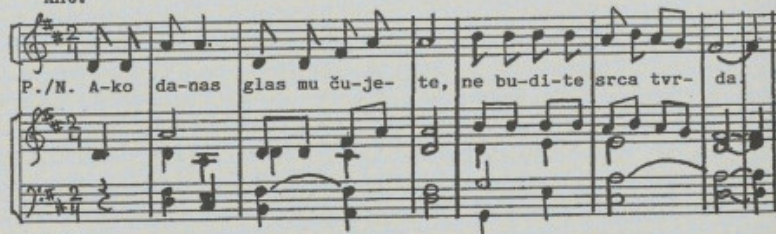
filmska večer održana je 14. 2. Aleksandra Stipetić je čitala svoje književne radove uz pratnju gitarista Darka Konofskog. 17. veljače priredena je i pokladna zabava s izložbom maski, a glavni gosti bili su „maškare“ iz Opatije. Hrvatski dani kulture završili su 25. veljače koncertom u Propsteikirche St. Augustinus, a djela hrvatskih skladatelja na orguljama je interpretirao mo Ivan Žan.

Uspješnim održavanjem Hrvatskih dana kulture u Gelsenkirchenu je probudeno zanimanje za hrvatsku kulturnu baštinu. Mnogi Nijemci toga grada mogli su kroz razne kulturne priredbe u tri tjedna upoznati djelić hrvatskoga kulturnoga rada i blaga. S pravom se može reći da se u Gelsenkirchenu vidjelo hrvatsko kulturno lice.

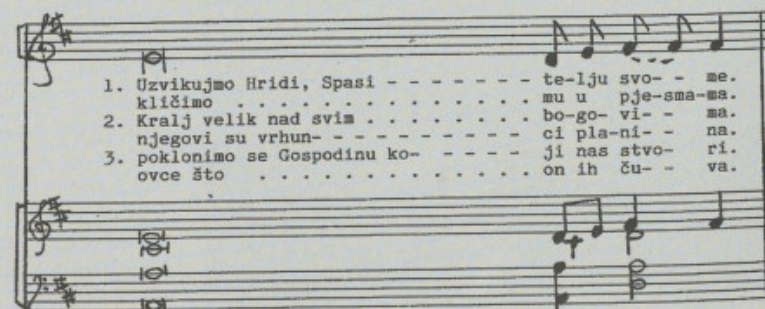
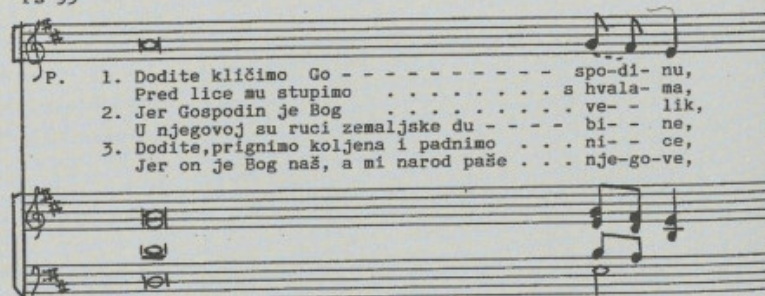
AKO DANAS GLAS MU ČUJETE

Glazba: Ivan Žan

Ant.

Ps 95

Ipak nam praštaš

Kako li smo jadni
u očima tvojim
a opet nas voliš
praštaš

Svaka naša gruba riječ
tvoje srce para
a opet nas voliš
praštaš

S visina promatraš krug zemaljski
gledaš kako gazimo cvjetove ljubavi
a korov ostaje iza nas

Iako ratujemo, mrzimo, lakomislimo,
ostaješ u nama,
glas tvoj kao eho stalno odzvanja
i zove na ljubav, nadu i vjeru

Uzalud ipak,
jer padamo natrag u oda je zla,
umorni i zlosretni u slabosti svojoj

Oprosti nam, Bože,
i kad znamo i kad ne znamo
što činimo,
jer ti nas voliš i praštaš.

Zar dostojni smo još uvijek
ljubavi tvoje?

Dijana Tolić, Rüsselsheim

Opomena

Čovječe,
probudi se iz dubokog sna,
vrijeme je buđenja.
Skini paučinu s očiju
i istjeraj zmije iz srca.
A prije nego ispratiš nebo
svojim posljednjim pogledom,
operi čađavu dušu
suzama i molitvom.

Dalibor Perković, Mainz

Dan za danom

Dani prolaze, prolaze noći,
o Bože, hoću li moći
do tvoga srca sama doći?
Bojim se tmine u svome srcu,
radujem se svjetlu
jer pripadam njemu.
Dobri moj Oče, milosti pun,
podari mi djelić sebe,
pokaži mi pravi put.

Ljiljana Krajnović, Herbertshausen

Život teče

Život teče ko vječna rijeka
na ljubav se godinama čeka.
Zavoljeh te više od sunca i neba
osim tebe nitko više mi ne treba.

Život teče, teče, teče,
s njim i teške boli,
al kad ljubav nađe sreću,
tada se strasno, krasno voli.

Ti si prvi u životu mom
dao radost srcu ranjenom,
pa te zato molim
da mi nikad ne zadaješ boli.

Dok sam s tobom, ja ne znam za boli
moje srce samo tebe voli.
Oči da ti gledam, usne da ti ljubim,
da te nikad, nikad ne izgubim.

Marina Bošnjak, Mettmann

Vrela suza

Pustimo da nam u ovu pjesmu
polako upliva sva naša tuga,
uz stih i ritam bolnoga srca
budimo zajedno strašnoj smrti duga.

Mislimo na one naše najmilije
što su živote za sve nas dali,
i neka suza naše lice mije
bit će nam lakše, toplije.

I sklopljene ruke k nebu ćemo dići
gdje vječno žive, naši dragi tići,
molimo s pjesmom i oni će stići
pa ćemo skupa ponovno uzići.

Kad se grudi stegnu od najljućeg jada
pustit ćemo hrabro opet suzu vrelu,
vrijeme je bestidno, a svatko plače
sudbini i Bogu i crnome velu.

Marinko Šipić, Gelsenkirchen

Stalno me pitaš

Stalno me pitaš –
da li te volim, da li te želim,
a ja ti kažem to srcem svojim
i evo opet pjesmom ti velim.

Kako te, voljeni, ne bih voljela,
kako te ne bih željela ja,
kad srce moje pripada tebi,
ljubavi koja samo tebe zna.

Mnogi su bili u mom srcu,
u vatri čari i vreloom suncu,
al vatre male brzo se gase,
bez plami tvoje ja ne znam za se.

Nemoj da pitaš, suviše pitaš,
tvoje su čari ko oganj vreli,
uzalud nisu pamet i dušu
i misli moje uzele k sebi.

Marina Bošnjak, Mettmann

Nekad i sad

Bio si nekad
osmijeh na mojim
usnama,
suza sreće u
oku mom.
Bio si nekad,
noćna zvijezda
u mojoj kosi,
želja mojih
najljepših snova.
Bio si kap
rose, i znak
rađanja sunca.
Bio si nekad,
moje sve, a
sada poslije
svega, sada si
samo bol u
srcu mom.

Mara Lučić, Düsseldorf

Sve ima svoj smisao

Ne jadikuj, ubogi čovječe!
Suzama nećeš promijeniti svijet.
One su samo nijemi svjedoci,
ne vrijede baš puno.

Primi svu patnju i bol
kao Božji dar.
Uči od potoka, kamena i cvijeta
isto kao i od čovjeka.

Izvuci pouku iz svega
što te okružuje i ne razmišljaj
puno o životu
nego ga živi.
Vidjet ćeš –
sve ima svoj smisao.

Dalibor Perković, Mainz

Plesove iz zapadne Hercegovine izvodi skupina HKM Aalen

U prvom redu sjedjeli su uzvanici i uglednici

Skladno i lijepo, plesni par iz Stuttgarta

Zagrijavanje pred nastup, HKM Sindelfingen

I anđeli

U „Dunauhalle“ u Ulmu održana je 10. 2. deveta folklorijada na kojoj je nastupilo 25 folklornih skupina hrvatskih katoličkih misija. Fešta započela molitvom za mir, a završila zajedničkim veseljem. Festival je otvorio i medalje podijelio kardinal Vinko Puljić. Folklorijadom otpočelo obilježavanje 25. obljetnice HKM Ulm.

Na lijepom plavom Dunavu, koji razdjeljuje drevni Ulm od Novoga Ulma, u velikoj „Dvorani Dunav“ (Donahalle), održan je 10.2.1996. deveti hrvatski folklorni festival, poznatiji pod popularnim imenom folklorijada. Točno u 14 sati počeo je službeni program, onim redom koji je i predviđen u programskom letku. Na pozornici su živu kulisu činile folklorne skupine iz Frankfurta, Ludwigsburga i Ulma, koje su, pod ravnanjem Marijana Makara, pjevale ulaznu pjesmu: „Dodi, dodi nam Gospode“, sa zazivima da mir nam i ljubav da. Taj veliki zbor otpjevao je potom njemačku i hrvatsku nacionalnu himnu.

Usljedila je već tradicionalna molitva za mir, koju su predvodili kardinal Vinko Puljić, dekan Josef Kaupp i fra Bernard Dukić. Na hrvatskom i njemačkom jeziku, uz pjevanje zbora, upućene su molit-

2. KROATISCHES FOLKLOREFESTIVAL

plešu

ve Bogu mirotvorcu, da donese mir u Hrvatskoj, BiH i cijelom svijetu, da nestane mržnje i rata, da zavlada mir i ljubav. Molilo se za ranjene, prognane, poginule, za sve unesrećene. Jedna mlada djevojka iz ulmske misije pročitala je „Molitvu mladih“, sastavljenu posebno za ovu priliku. Završnu molitvu i blagoslov podijelio je kardinal Puljić.

„Čovječe, ako ne znaš plesati, kako će s tobom izdržati anđeli na nebu?!“

Nakon vrlo sabrane molitve program je nastavljen pozdravima uglednih gostiju. Nazočnima, a posebno plesačima i uglednicima, prvi se u ime priređivača obratio fra Bernard Dukić. U svom govoru sjetio se i kardinala Alojzija Stepinca, čija se obljetnica smrti slavila upravo toga dana. Voditelj HKM Ulm vlč. Bosiljko Rajić pozdravio je sve goste kao domaćin, naglasivši da s folklorijadom počinje obilježavanje 25. obljetnice misije. Gerhard Wörner, referent za strance grada Ulma, uputio je svima pozdrave i čestitke u ime grada, te izrazio nadu u što skoriji konačni mir u našoj domovini. Vrlo zanimljiv govor održao je dekan Josef Kaupp, citirajući u više navrata velikog Augustina. Dvoranom se prolomio pljesak nakon citata: „Čovječe, ako ne znaš plesati, kako će s tobom izdržati anđeli na nebu?!“ Misiju je pohvalio zbog suradnje sa strukturama mjesne Crkve, a kardinalu Puljiću

Blještave nošnje skupine iz Mainza

Ples s otoka Ugljana po prvi put izvan otoka izvodi skupina HKM Bonn

Iz Wuppertala „navek nekaj novoga“

Šarmantni voditeljski par: Željka Letica i Alojz Kovač

Splitsko kolo izvele su djevojčice iz Offenbacha

Staro Sinjsko kolo iz Esslingena

je darovao knjigu pod naslovom „Liebe baut Brücken“, rekavši, kako je i sam kardinal Puljić u ratnom Sarajevu i BiH gradi mostove ljubavlju. Zatim su govorili mons. Vladimir Stanković, konzulica u Stuttgartu Zdenka Babić Petričević, a kardinal Puljić je izrazio veliku radost što je prispio na ovu feštu, pozvao mlade na očuvanje nacionalne kulturne i vjerske baštine, te festival proglasio otvorenim... U međuvremenu je nekolicini mladih, koji su cijelo vrijeme stajali na pozornici, pozlilo, pa je morala intervenirati i hitna pomoć. Nije ni čudno, jer je dvorana bila prilično puna, pod snažnim osvjetljenjem, a neki su nošnje previše zategli, te tako poremetili normalno kruženje krvi. Neki su također priznali da nisu danima redovito spavali, niti su redovito jeli. Ipak, svi su se oboljeli oporavili i nastupili sa svojom skupinom.

Neka pjesma krene

Frankfurtski folkloristi su ponovno dokazali da im nema premca u izvođenju završnoga kola iz opere „Ero s onog svijeta“. Lepršavo, znalački, blistavo, poput profesionalaca. Domaće plesače gromko je podržala publika. Skupina iz Bonna izvela je po prvi put izvan otoka drevni „Ples s otoka Ugljana“. Skupina iz Aale-na privukla je pozornost tradicionalnim pučkim plesovima iz zapadne Hercegovine. Na repertoaru su se našli plesovi iz gotovo svih hrvatskih krajeva: Posavine, Hercegovine, Podravine, Međimurja, Cetinske krajine, Slavonije, otoka, Vojvodine, Dubrovnika, Tropolja, Prigorja, Splita, Pokuplja... Plesovi su tekli kao na pokretnoj vrpci, a mladi plesači, pjevači i svirači su davali sve od sebe. Kao da se radilo o natjecanju, a ne o smotri.

Medalja za kardinala

Dok se u dvorani plesalo, mnogi su pravili stanke u povelikom ulaznom hodniku dvorane. Ondje se moglo nešto popiti ili pojesti s nogu, popričati s prijateljima, susresti i upoznati ljude iz raznih gradova. Ondje su zasigurno sijevnule i neke nove ljubavne iskrice. Folklorijada je uvijek bila zgodna prigoda za to. U predvorju su se našli prodavači knjiga, kasete, domoljubnih suvenira. Najbolje se prodavala nova kasete „Crvene jabuke“ i male hrvatske zastavice. Neki su mladi neodgovorno u dvoranu unosili piće, a na balkonima su i pušili. Zabilježene su i neke krađe (folkloristi iz Stuttgarta ostali su siromašniji za tri kožne jakne).

To su ipak bile samo sitnice s druge strane medalje, koje ne promaknu novinarskom oku, a koje ne mogu poremetiti

U Ulmu se dobro jelo

krasnu feštu plesa, pjesme i mladosti. Na koncu su predstavnicima svih skupina podijeljene medalje, a dijelio ih je kardi-

Domaćini iz HKM Ulm izveli su „Međimursku pisanu nedelju“

9. KROATISCHES FOLKLOREFESTIVAL

Medalje je podijelio kardinal Puljić

nal Vinko Puljić. I on je dobio jednu medalju, a uručili su mu je odlični voditelji programa Željka Letica i Alojz Kovač.

Nad Ulmom se već bio spustio mrak. Mnogi su morali na daleki put autobusom. Ostalo je još energije za zajedničku pjesmu, uz svirku vrlo dobrog sastava „Melody“. Za takvo bi druženje trebalo ostaviti više vremena. Jer, mladi Zvonimir iz Altheima kod Geislingena, koji toga dana nije mogao doći ranije na festival, uspio se samo na brzinu pozdraviti s Karolinom iz Frankfurta, koja ga je cijelo popodne nestrpljivo očekivala. Autobus prema Frankfurtu je već kretao u maglovitu i hladnu noć. I dao priliku „Telekomu“ da na dugim telefonskim razgovorima dvaju zaljubljenih uveća svoje preskupe račune.

Na koncu je red da navedemo sve misije koje su poslale svoje folklorne skupine na festival: Frankfurt, Ulm, Esslingen, Ludwigsburg, Köln, Sindelfingen, Dortmund, Mainz, Offenbach, Singen-Konstanz, Ravensburg, Stuttgart, Freising, Bonn, Rottweil-Schwenningen, Wuppertal, Aalen, Düsseldorf, Darmstadt, Reutlingen, München, Waiblingen. ■

◀ Turopoljski plesovi u izvedbi HKM Darmstadt

KULTURA

WIESBADEN

Hrvatsko-njemački kulturni susret

U „Villa Clementina“ usred Wiesbadena održana je višetjedna kulturna manifestacija pod nazivom „Kroatisch-deutsche Kulturbegegnung“, koja je trajala od 21.1. do 11.2.1996.

Izložba „Grupe trojice“

Manifestacija je započela 21.1. u 11 sati svečanim otvaranjem izložbe „Grupe trojice“ (1929–1935). „Grupe trojice“ čine klasici modernoga hrvatskog slikarstva: Ljubo Babić (1890–1974), Vladimir Becić (1886–1954) i Jerolim Miše (1890–1970). Njihove najpoznatije slike izložene su u prostorijama „Ville Clementine“, a u povodu ove izložbe tiskan je i raskošni dvojezični katalog, koji su posjetitelji dobili na dar. Na otvorenju izložbe, koja je bila i početak cijele manifestacije, govorili su: dr. Ivan Ilić, veleposlanik RH u Bonnu, Peter Joachim Riedle, predstojnik Ureda za kulturu Wiesbadena, Zdenko Karakaš, generalni konzul RH u Frankfurtu i Igor Zidić, ravnatelj Moderne galerije u Zagrebu. Program otvaranja vodio je konzul za kulturu Silvio Kus. Ovu izložbu

su priredili: frankfurtski generalni konzulat RH, Ured za kulturu Wiesbadena, Moderna galerija Zagreb, a pokrovitelji izložbe kao i čitave manifestacije bili su ministarstvo kulture i prosvjete RH i gradsko poglavarstvo Wiesbadena.

Glazbene i književne priredbe

U sklopu „Hrvatsko-njemačkog kulturnog susreta“ održano je više glazbenih i književnih priredbi, te nekoliko predavanja. Mladi hrvatski glazbenici nastupili su 27.1., i to: Monika Leskovar (violončelo), Ana Vidović (gitara) i Ivana Švarc-Grenda (klavir). Mladi glazbenici oduševili su prijatelje ozbiljne klasične glazbe briljantnim izvođenjem djela poznatih inozemnih i hrvatskih skladatelja. Sljedećeg dana, 28. siječnja, o kulturnoj razmjeni između Hrvatske i Njemačke u po-

vijesti i danas, predavanje je imao Marijan Batinić iz Wiesbadena, a te je večeri nastupio i prof. dr. Ante Stamać, predsjednik Društva hrvatskih književnika. Najpoznatiji hrvatski tenor Krunoslav Cigoj nastupio je 3. veljače, a na klaviru ga je pratio Vladimir Krpan. O sadašnjem trenutku i perspektivi hrvatskog turizma govorila je 4. veljače Ankica Ronje iz Frankfurta. Te je večeri publika imala priliku pogledati i slušati kako Theater „Wind-Spiel“ iz Berlina na sceni prikazuje i deklamira poeziju Tina Ujevića. 10. veljače vilom su odzvanjali zvuci gitare „Zagrebačkog tria“. Posljednjega dana, 11. veljače, bilo je govora i o gospodarstvu, o čemu je referat podnio konzul Karakaš. Sve je na koncu ponovno zaslađeno poezijom. Članovi berlinske kazališne skupine „Wind-Spiel“ recitali su suvremene hrvatske pjesnike. Tako su se na njemačkom jeziku čule pjesme Ante Stamaća, Zvonka Plepelića i Slavka Mihalića.

Hrvatski kulturni dani u Wiesbadenu su jedna od najznačajnijih hrvatskih kulturnih akcija u Hessenu ove godine, a predstavljanje hrvatske kulturne baštine naišlo je na pozitivan odjek u njemačkim medijima. ■

PARIZ Hrvatu odličje „Legije časti“

Mirko D. Grmek dobio visoko francusko odličje

Hrvati su narod raspršen po svijetu, pa su se morali prilagoditi i vremenu i sredinama. Svojim sposobnostima i radom uspjeli su se afirmirati u novim sredinama. Neki su uspjeli ući u visoke državne službe zemalja u kojima su našli utočište. Upravo na takvim mjestima i položajima mnogi su doprinijeli razvoju zemlje u kojoj su našli utočište, ali i afirmaciji njihove hrvatske domovine. Ponekad se dogodi da zemlja u kojoj su Hrvati našli posao i utočište javno iskazuje zahvalnost za njihov osobni doprinos boljitku i kulturi.

Tako je predsjednik Republike Francuske Jacques Chirac dodijelio odličje *Legije časti*, Mirku Draženu Grmeku, Hrvatu koji živi i radi dugo godina u Parizu. Profesor Grmek, direktor studija na Praktičnoj školi visokih studija Pariškog sveučilišta – Sorbonne –, dobio je ovo visoko priznanje za svoj doprinos francuskoj znanosti i kulturi.

Gospodin Grmek je poznat hrvatskoj javnosti. On je više godina bio profesor na medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, te bio jedan od urednika Medicinske enciklopedije. Hrvatski građani imali su priliku čitati njegove knjige i članke s područja medicine i povijesti. Njegova knjiga o aidsu prije desetak godina bila je jedna od prvih koja je tu bolest pokazala u njenom povijesno-medicinskom kontekstu. Brojni su prijevodi ove knjige na svjetske jezike. U vrijeme domovinskog rata Hrvati u domovini imali su priliku čitati knjigu *Etničko čišćenje. Povijesni dokumenti o jednoj srpskoj ideologiji*. Gospodin Grmek napisao je knjigu u suradnji s drugom dvojicom Hrvata, francuskih građana, Marcom Gjidarom i Nevenom Šimcem. Knjiga je prvotno izdata u Parizu, na francuskom jeziku. Nema sumnje da je i ova knjiga pridonijela razbijanju predrasuda o Hrvatima i njihovoj želji za slobodom. Naime, zbog zlonamjernih napisa nekih srpskih intelektualaca i njihovih francuskih prijatelja o ovoj knjizi, autori tih zlonamjernih napisa izgubili su sudske parnice u sporu s autorima ove knjige. To je još jedan konkretan prilog rasrinkavanju velikosrpskih ideologa i onih koji ih podržavaju. I *Legija časti* je to potvrdila.

Vlatko Marić

IZ NAŠIH MISIJA

PFORZHEIM / BRUCHSAL

Nedjelja zajedništva i kulture

U misiji Pforzheim ta nedjelja, 11.2., nije bila uobičajena nedjelja s misama u Bruchsalu i samom Pforzheimu. Na misijskoj tribini, u dvorani Srca Isusova, te je večeri predavanje o hrvatskom jeziku održao dr. Stjepan Babić, a predstavljena je i prva zbirka pjesama Mladenke Marinović – Sušac.

Pjevački zbor misije Pforzheim, koji vodi past. referent Dominik Spajić

Misa se u Bruchsalu slavi svake nedjelje u 11, 30 sati. Crkva sv. Pavla je obično gotovo sasvim puna (oko 600–700 vjernika). Tako je bilo i te nedjelje, 11. veljače. Pred samu misu don Jozo Kajić je otišao u ispovijedaonicu, a za oltar su izašli don Niko Šošić, voditelj misije, fra Anto Batić, urednik „Žive zajednice“ i fra Ilija Krezo, svećenik iz Livna. Don Niko je pozdravio vjernike, predstavio goste svećenike, te posebnog gosta iz Zagreba, prof. dr. Stjepana Babića, poznatog jezikoslovca. Misu je predvodio i propovijedao fra Anto. On je na koncu mise vjernicima ukratko prikazao „Živu zajednicu“, pozvao ih na čitanje, a mlade i sve one koji su skloni pisanju na suradnju. Poslije mise je i ovdje slika uobičajena za većinu naših misija. Ljudi dolaze „platiti“ misu, informirati se, podići tisak. Pred crkvom se okupe u skupine, popričaju, zovu jedni druge na ručak. Mnogi se možda ne bi mjesecima vidjeli da nije tog nedjeljnog susreta u crkvi i kod crkve.

Mnogi ne bi znali jedni za druge, a ovako ih okupi ljubav prema Bogu i prema bližnjemu iz narodne i vjerske zajednice.

Pogled unatrag

Dok se iz Bruchsala prema Pforzheimu vozimo saveznom cestom, don Jozom pripovijeda kako je i ova misija vrlo rasprostranjena. Pforzheim i Bruchsal su središta, u kojima svećenici salezijanci žive i najviše rade, ali misiji pripadaju i okolna mjesta: Bretten, Sulzfeld, Eppingen, Linckenheim, Wiesental, Philippsburg, Kirrlach, Bad-Schönborn. Vjeronauk se održava uglavnom u tim gradovima i gradićima, a misa se slavi na šest mjesta. Ova je misija osnovana 10.9.1973., a njezin prvi voditelj bio je vlč. Stipe Čipa Dukić, a naslijedio ga je vlč. Petar Kuran (od 1979). Od 1979. u ovoj misiji povremeno izlazi misijsko glasilo „Prisutnost“, a 1973. utemeljena je folklorna skupina „Zagreb“. Od 1978. u misiji djeluje pastoralni suradnik Tomo Tadić, a onda ga 1982. naslijede-

Predavanje S. Babića i predstavljanje zbirke pjesama pozorno su pratili brojni slušatelji

AUS KROATISCHEN GEMEINDEN

duje pastoralni referent Dominik Spajić. Hrvatski salezijanci stižu u ovu misiju 1983.: Ivo Nedić (1983–1988), Mihael Rodić (1984–1991), a poslije njih su stigli spomenuti sadašnji svećenici.

Nove prostorije

Stigavši u Pforzheim, don Niko nam ponosno pokazuje nove prostorije misije,

Pjesnikinja Mladenka Marinović – Sušac i izdavač dr. S. Blažanović

i to u zgradi kojoj se nalazi i talijanska katolička misija. Zgrada se nalazi u zapadnom dijelu grada, 2 km daleko od kolodvora, kod crkve sv. Ante. Prostorije su zaista prostrane i funkcionalne, a sastoje se od učionica za vjeronauk, kapele, kuhinje, pastoralnog centra, ureda, stanova za svećenike. Nakratko razgovaramo o misiji, jer je sljedeća misa u 16 sati. Zajednica broji oko 5000 vjernika, te oko 1400 izbjeglica. Mnogi izbjeglice su se već vratili u Hrvatsku. Naši ljudi rade na građevinama, u bolnicama, tvornicama, restoranima. Osim misa i vjeronauka, te standardnih pastoralnih djelatnosti, u misiji djeluju folklorne skupine (u Bruchsalu i Pforzheimu), dva pastoralna župna vijeća, a na području misije Hrvatska kulturna zajednica (Bruchsal), te hrvatska dopunska škola na četiri mjesta. U gradskom Vijeću stranaca su sva tri člana, koji su predstavnici misije. Ova se zajednica posebice istakla skupljanjem i slanjem brojnih pošiljki humanitarne pomoći

P. Niko Šošić

P. Jozo Kajlić

Prof. dr. Stjepan Babić

domovini za vrijeme rata. Humanitarna aktivnost se dakako nastavlja.

Večer posvećena poeziji

I na misi u Pforzheimu crkva je bila prilično popunjena (oko 300 vjernika), a misu su slavili fra Anto i don Jozo. Odmah nakon mise, u obližnjoj dvorani Srca Isusova, održana je kulturna večer. Domaćin večeri i uvodničar bio je don Niko Šošić. Nakon što je pozdravio brojne nazočnike i goste, on je, kao pisac predgovora, predstavio prvu zbirku pjesama „Na raskrižju“, Mladenke Marinović – Sušac, članice misije. „Mi u dijaspori nismo bili samo nijemi promatrači događanja u domovini. I ovom knjigom dijaspora vraća dio duga domovini. I ova knjiga pjesama je uspjeh cijele naše zajednice“, naglasio je don Niko. Usto je zahvalio sponzorima, te pohvalio autoricu što je preko 200 komada zbirke darovala unesrećenima u domovinskom ratu. O zbirci je zatim govorio dr. Stjepan Blažanović, koji je zaslužan za izdanje ove knjige. On je pročitao nekoliko pjesama i pohvalio ilustracije uz pjesme, koje je uradila autoričina kćerka Zorica. Neke je pjesme iz svojeg pjesničkog prvijenca potom čitala i sama autorica Mladenka Marinović – Sušac. I ona je zahvalila don Niki, izdavaču i svim podupirateljima, a nazočne je iznenadila pročitavši jednu pjesmu don Nike Šošića. U takvom pjesničkom ozračju vlastite pjesme su još čitali Petar Gašpar i Ivan Landeka.

„Hrvatski jezik danas“

Prof. dr. Stjepan Babić, akademik HAZU, održao je nakon toga predavanje pod naslovom: „Hrvatski jezik danas“. On je jednostavnim riječima opisao položaj hrvatskoga jezika u sadašnjosti, s manjim osvrtima na njegovu prošlost. Nemjerljiva je uloga jezika u očuvanju nacionalne svijesti i kulturne baštine, a za očuvanje jezika u našem narodu najzaslužnija je Katolička crkva. „Došli smo u priliku da moramo učiti hrvatski jezik, i to književni jezik. Ne ide se naime u istom odijelu i na posao i u crkvu, pa se tako i ne govori jednakim jezikom u svakoj prilici. Ne treba se stidjeti ni ikavice, ni čakavice, ni kajkavice, jer je jezik bez narječja kao šuma bez ptica. Ali, ipak, mora postojati standardni književni jezik, koji se rabi u javnosti“, naglasio je prof. Babić. Predavač je iznio još mnoštvo zanimljivosti o hrvatskom jeziku, a nakon predavanja je pročitao nekoliko manje poznatih viceva iz svoje knjige „Hrvatski politički vicevi“. Uslijedila je rasprava u kojoj su nazočni postavljali zanimljiva pitanja o jezičnim nedoumicama i dvoumicama.

Tako je u Pforzheimu završila jedna nedjelja, malo drugačija od ostalih. Oni koji su te nedjelje bili na misama i na kulturnoj večeri otišli su zasigurno kući obogaćeniji i zadovoljniji, jer su taj dan posvetili Bogu, bližnjemu i vlastitoj kulturnoj baštini. T. G.

Raspetom Isusu

Moja radost, moj život i sreća
moje suze i mraz u duši
što guši, reže i ruši
te ledene okove moje
ja poznajem samo tebe
Ti križi si moj –
Stežes me verigama ljubavi
dušu si moju zlatom okovao
ne znam da li si se smilovao
„jesi li mi oprostio“?
Ti križu moj –
Nosim te koliko mogu
ni snage nekada nemam
ali ja te volim,
vruće se tebi molim
O križu moj!

Mladenka Marinović – Sušac

U Pforzheimu bi gotovo svi ministranti mogli igrati košarku

STUTTGART

Ministranti, Pakrac, Stepinčevo

Novi ministranti

Već drugu godinu zaredom u hrvatskoj katoličkoj zajednici u Stuttgartu dva puta godišnje uvode se dječaci i djevojčice u ministrantsku službu nakon višemjesečne pripreme. 21. siječnja o.g. dvadeset i dva dječaka i djevojčice uvedeni su svečano u ministrantski zbor te su obukli ministrantsko odijelo. Svetu misu u konkatedrali svetog Eberharda, gdje je najbrojnije hrvatsko vjerničko nedjeljno i blagdansko okupljanje, predvodio je fra Ivan Čugura. On je pozvao nove ministrante da budu ponosni na ovaj dan te da savjesno, ozbiljno i s ljubavlju poslužuju kod oltara. Od 2.-4. veljače, šezdesetak ministranata, od 120 koliko ih broji stuttgartska zajednica, bilo je na seminaru u Wernau, nedaleko od Stuttgarta. Kroz tri dana, pomoćnici kod oltara, predvođeni svojim voditeljima fra Ivanom Čugurim i s. Emilijom Jasak, razmišljali su o svojoj zadaći i kako još ljepše posluživati kod oltara. Jedno popodne o tome im je govorio pastoralni suradnik iz Goepplingena Branko Galčić. Bila su to tri nezaboravna dana provedena u molitvi, pjesmi i igri.

Predstavljanje Pakraca

U sklopu predstavljanja junačkog Pakraca u Stuttgartu sedamdesetak članova kulturno-umjetničkog društva „Seljačka sloga“ iz Pakraca, predvođenih političkim, kulturnim i crkvenim dostojanstvenicima, bili su gosti i aktivni sudionici obilježavanja šeste obljetnice HDZ-a Stuttgart, koja se održala 27.01. u Stuttgartu. Dan kasnije svi su bili na svečanoj misi u konkatedrali sv. Eberharda koju je predvodio pakrački župnik Dražen Radigović. Pozvao je hrvatske vjernike da budu složni, da pomažu domovini te govorio o

Među stuttgartskim vjernicima našao se i general zbora Janko Bobetko

Slika kardinala Stepinca donesena je pred oltar u procesiji

strahotama koje je proživio hrvatski Pakrac.

Preko 2.000 hrvatskih vjernika s posebnim oduševljenjem pozdravilo je stožernog generala i saborskog zastupnika Janka Bobetka. Na kraju misnog slavlja kratko se obratio nazočnima zahvalivši svima za pomoć, pa je pozvao hrvatske iseljenike da ne zaborave korijenje, da ne zaborave i dalje pomagati hrvatske invali-

de-ranjenike koji su sve darovali za naš život, da ostanu čestiti sinovi i kćeri hrvatskog naroda i da „s ovog svijeta neće ništa ponijeti osim savjesti i poštenja“.

KUD „Seljačka sloga“ izveo je nekoliko rodoljubnih pjesama, a u večernjim satima u prostorijama Misije bilo je kratko primanje na kojemu su govorili: voditelj misije fra Marinko, načelnik općine Pakrac Damir Špančić i pakrački župnik Dražen Radigović.

I ovom prigodom hrvatska zajednica u Stuttgartu obdarila je goste iz domovine prigodnim darovima, čija je vrijednost bila oko 15.000,- DM.

Stuttgartsko Stepinčevo

Hrvatski katolici na području Stuttgarta proslavili su 36. obljetnicu smrti sluge Božjega Alojzija Stepinca nizom susreta, bogoslužja i predavanja. Sudjelovali su stuttgartski misionari fra Ivan, fra Petar i fra Marinko, časne sestre, pjevački zborovi, a iz Zagreba je kao propovjednik pozvan don Živko Kustić.

U okupljanjima ovogodišnjeg Stepinčeva izravno je sudjelovalo do 5.000 hrvatskih katolika.

Fra Marinko i fra Ivan s novim ministranti(ca)ma

AUS KROATISCHEN GEMEINDEN

BRAUNSCHWEIG

Katolička dijaspora

Hrvatsku katoličku misiju, koju vodi vlč. Ante Kutleša, posjetili smo koncem siječnja. Bilo je hladno i snegovito. Nakon mise 28. 1. govorio prof. Tomislav Ladan. Malo naših, jer nisu htjeli raditi u brojnim tvornicama. Misu svake nedjelje pohađa preko stotinu vjernika, dok misija broji oko 1700 osoba s izbjeglicama, a bez njih dvostruko manje. Jedna skupina Hrvata nema nikave veze sa zajednicom.

vlč.
Ante Kutleša

U Braunschweig se s juga ne dolazi baš često. Podaleko je, pa se prema sjeveru morate uputiti s pravim razlogom. Mi smo krenuli još u subotu, 27. siječnja, a imali smo i pravi razlog, a to je posjet hrvatskoj katoličkoj misiji, u kojoj je 29. siječnja održan siječanjski skup hrvatskih svećenika i pastoralnih suradnika, koji djeluju na prostoru Sjevernoga područja. To područje obuhvaća misije Berlin, Braunschweig, Bremen, Göttingen, Hamburg, Hameln, Hannover, Neumünster i Kassel. Baš kad smo s A7, trebali skrenuti na A39 prema Braunschweigu, policija nas je uputila dalje naprijed, jer se na „39-ki“ dogodila prometna nezgoda. Sišli smo na slijedećem izlazu i tražili oznaku za Braunschweig, ali je nije bilo. Morali smo pitati. Propadao je snijeg. Bilo je vrlo hladno i klizavo, a selima i gradićima kroz koja smo prolazili puhalo je kao na Kupresu. Na cesti je bilo čak i smetova. Ipak smo podnoć sretno stigli do cilja, tj. do „Šećernog brdskog puta“ (Zuckerbergweg) u kojem se nalazi sjedište misije.

Neće u tvornice

U misijskoj dvorani se već uveliko slavilo. Svoj srebrni pir s obitelji i prijateljima slavili su Cvijeta i Ivo Krmek. Čestitali smo srebrnim svećarima, a posebno duhovitu zdravicu održao im je prof. Tomislav Ladan.

Sutradan, u nedjelju, misu je za Hrvate predvodio fra Bernard Dukić, a propovijedao fra Anto Batinić. Odmah nakon mise prof. Ladan je održao kratko predavanje o hrvatskom jeziku. Nazočni vjernici postavljali su i pitanja, na koja je on spremno odgovarao. Na misi je bilo stotinjak ljudi. Vlč. Ante Kutleša, voditelj misije, kaže da bi ih bilo i više da nije tako studeno. U misiji ima oko 700 redovitih članova, te još toliko izbjeglica i prognanika. Misa se svake nedjelje slavi u Braunschweigu u 12 sati, a u Gossлару po dogovoru. Ova je misija osnovana 3. 12. 1978., otkad je i vodi vlč. Kutleša, a pripada biskupiji Hildesheim. Prije službenoga osnutka ovo su područje pastorizirali svećenici iz Göttingena i Hannovera. Površinski se proteže na oko 60 kilometara.

Na ovom području ima mnogo poznatih tvornica: VW (Wolfsburg), Bosch, Mann, Blaupunkt... Naši ljudi međutim nisu nikad voljeli rad u tvornicama, nego na građevinama.

Mala ali vrijedna zajednica

Iako je ovo mala hrvatska zajednica, pripovijeda nam vlč. Ante, ipak je dosad u domovinu poslala 50-ak tegljača raznovrsne humanitarne pomoći, a za potrebite je skupljeno preko 200 000 DM. Mnogi su se ljudi izuzetno založili na pomaganju napadnutoj domovini, a većina usto pomaže rodbinu i prijatelje. Samo jedna skupina Hrvata nije povezana s misijom.

Od pastoralnih akcija valja svakako navesti tradicionalno duhovsko hodočašće u Hildesheim, proslave prve pričesti i povremeno krizme. Na vjeronauk dolazi 50-ak polaznika, od kojih su polovica ministranti. Zajednica je raspršena, pa se ljudi okupe i susretnu nedjeljama i blagdanima, kao i o drugim prigodama. Lani su srebrne pirove obilježili Zora i Josip Komljenović, Marija i Petar Vinović, te Ana i Mile Vinović. Naši ljudi ovdje razmišljaju o povratku kući, ali velikog i naglog povratka još neće biti. Nekoliko mladih studira na visokim školama, a među mladima zasad nema tipičnih mladalačkih poroka. Vlč. Ante posebno ističe da je zadovoljan ponašanjem mladih svoje misije. Valja imati na umu da je ovo područje katolička dijaspora u velikom protestantskom okružju. Zanimljivo je k tomu da je u Hildesheimu i sjedište episkopa Srpske pravoslavne crkve za zapadnu Europu.

U ponedjeljak, 29. siječnja, su se u župnoj dvorani okupili gotovo svi svećenici i pastoralni suradnici iz misija ovoga područja. Prof. Ladan održao je predavanje o jeziku, a svećenici su za svoga novog govoritelja (šprehera) izabrali fra Stanka Dotura iz Berlina. Vlč. Ante Kutleša bio je uistinu odličan domaćin. Nas je ugostio puna tri dana, a potom smo i mi morali dalje. Braunschweig nam ostaje u lijepoj uspomeni. ■

Vjernici na misi u Braunschweigu

IZ NAŠIH MISIJA

SIJEČANJSKI PODRUČNI SASTANCI SVEĆENIKA
I PASTORALNIH SURADNIKA

Jezik kao istinska hrvatska domovina

Glavna tema ovogodišnjih područnih susreta bio je značaj i položaj hrvatskoga jezika općenito i u iseljeništvu, a predavač je bio vrsni jezikoslovac Tomislav Ladan. Susreti su održani u Braunschweigu, Lüdenschaidu, Schwetzingenu i Münchenu.

Hrvatsko dušobrižništvo iz Frankfurta priredilo je i ove godine tradicionalne područne susrete svećenika i pastoralnih suradnika iz hrvatskih katoličkih misija. Susreti su održani u Braunschweigu (29.1.), za Sjeverno područje, u Lüdenschaidu (30.1.), za područje Westfalija, u Swetzingenu (31.1.), za područja Baden Württemberg i Rajna-Majna, i u Münchenu (1.2.), za područje Bavorske. Glavna tema svih susreta bilo je predavanje prof. Tomislava Ladana pod naslovom: „Jezik kao istinska hrvatska domovina“. Naslov je parafraza Humboltove izreke: „Wahre Heimat ist doch die Sprache“. Prof. Ladan je govorio o značenju i položaju hrvatskoga jezika, te o njegovu očuvanju u dijaspori. Nakon svakog predavanja slijedila je rasprava u kojoj su svećenici i

pastoralni suradnici postavljali mnoštvo pitanja vezanih uz jezik, jezične dvoumice i nedoumice. Prof. Ladan je posebno naglasio nezamjenjivu ulogu obitelji, te Crkve i škole u promicanju i gajenju hrvatskoga jezika u iseljeništvu. Svojim enciklopedijskim znanjem i tvorbom „novih“ hrvatskih riječi oduševio je brojne slušatelje. Svaki od četiri navedena susreta bio je također prigoda za razgovore o aktualnim temama, a završavali su zajedničkom gozdom. Raspravljalo se i o projektu „Analiza situacije Hrvata u Njemačkoj“, te o susretu mladih iz Njemačke u Splitu u lipnju ove godine. Svi susreti, osim onog u Schwetzingenu (hotel „Zagreb“), održani su u prostorijama hrvatskih katoličkih misija, koje su se pokazale odličnim domaćinima. ■

OSLO/NORVEŠKA

Novi voditelj i nova adresa misije

U Oslu se 27.1.1996. od svojih vjernika oprostio vlč. Stjepan Čukman, dugogodišnji voditelj te misije. Umjesto njega vođenje misije je preuzeo vlč. Berislav Grgić, svećenik banjolučke biskupije. Primopredaja je izvršena na svečanoj misi u katedralnoj župi sv. Olava. Misu je predvodio vlč. S. Željko Biletić, delegat za hrvatske svećenike u Skandinaviji i voditelj HKM Stockholm, a misi je pribivao i biskup Gerhard Schwenzer. Biskup je zahvalio dosadašnjem, a dobrodošlicu poželio novom voditelju hrvatske zajednice. Vlč. Biletić je također zahvalio vlč. Čukmanu za plodan 18-godišnji pastoralni rad u Norveškoj.

Misija u Oslu ima oko 700 vjernika. Misa se svake nedjelje slavi u crkvi sv. Olava u Oslu, a po jednom mjesečno u Mosu, Askimu, Tonsbergu i Arendalu. Od prvog do 9. razreda djeca pohađaju vjeronauk i dopunsku nastavu hrvatskoga jezika.

Hrvatska katolička misija u Oslu ima i novu adresu:

Kroatisk katolsk misjon
Sarsgate 31 C
N-0562 OSLO – Norge (Norveška)
Tel. / fax: 0047 / 22 67 30 01.

Berislav Grgić, svećenik, voditelj HKM Oslo

FRANKFURT

Sekte u lovu na duše i o spolnosti

HKM Frankfurt je ove godine pokrenula niz tribina za mlade. Prva tribina održana je 3.2.1996. u „Haus Gallus“, a tema je nosila naslov „Sekte u lovu na duše“. Predavanje o djelovanju sekta i o najsnažnijim sektama današnjice održao je dr. fra Josip Šimić. Druga tribina održana je 2.3. u „Haus Riederwald“, a govorilo se i raspravljalo o spolnosti. Predavač je bio dr. fra Luka Tomašević, profesor moralne

teologije na Franjevačkoj bogosloviji u Makarskoj. Obje teme privukle su veliki broj mladih, koji su raspravljali i polemizirali o pojedinim spornim pitanjima kod obiju tema. Fra Željko Čurković, koji vodi tribine, kaže da će se do kraja godine održati još nekoliko takvih tribina. Nakon kratkog predavanja i rasprave mladi se zabavljaju uz glazbu, upoznaju se i razgovaraju. ■

LUDWIGSBURG

Folklorijada i maškarijada

Ako niste znali ili se niste uvjerali, ipak je moguće jednim ispravnim „hicem ubiti dva zeca“. Malo slikovito, ali istinito. To je uspjelo našoj misiji 10. veljače, kada smo zajedničkim snagama krenuli na dva kolosjeka. Jedan kolosjek je vodio put Ulma, gdje su naši dobri i požrtvovni mladi još jednom pokazali i dokazali da ozbiljno misle na očuvanje raskoš hrvatske kulture i folklora izvan domovine.

Drugi kolosjek vodio je istoga dana u večernjim satima sve dobre i dobronamjerne ljude u sportsku dvoranu Eglosheim, gdje smo, do kasno u noć, kao jedna obitelj obilježili maškarijadu.

Bio je to dan svestranog angažiranja od najmlađih do najstarijih, dan radosti, veselja i kršćanskog zajedništva. Činit ćemo i učiniti još mnogo više i mnogo bolje, kako neki rekoše, na dobro naše misije, našeg naroda i svih nas. Na taj način potvrdit ćemo da se „jednim hicem može ubiti i više zečeva“, te da se svako zlo i podijeljenost mogu pobijediti samo ljubavlju, jer samo ona zauvijek ostaje.

Fra Josip Kulović

HAMBURG

Nove časne sestre

Na mjesto s. Tadeje Bošnjak, koja je u dva navrata bila preko 16 godina u Hamburgu, a sada premještena za ekonomu u Korčulu, došla je 19.11.1995. s. Rahela (Bara) Rukavina, rođ. 10.3.1967. u Oprisavcima, Slavonski Brod. Doživotne zavjete je položila 1994. Nakon novicijata živjela je u Zagrebu, gdje je diplomirala na Katehetskom institutu Katol. bogosl. fakulteta i stekla zvanje diplomirane katehistice.

S. Janja (Ana) Martinović, rođena je 29.6.1961. u Straži kod Tuzle. Novicijat je provela na Korčuli, potom 4 godine u biskupiji u Hvaru, 2 godine u Zagrebu, gdje je završila srednju stručnu spremu za zubnog tehničara, 1 godinu u Dubrovniku, te je ponovno premještena u Korčulu. Doživotne zavjete položila je 1991. U Hamburgu je od 19.11.1995.

S. Janja će pola radnog vremena raditi kao sakristanka u katedrali u Hamburgu, a ostalo u misiji. ■

S. Janja
Martinović

S. Rahela
Rukavina

BOCHUM – KULTURGUT e.V.

Tečajevi pri Akademie für lebendige Kunst

Kulturgut e.V. je osnovana 1987., a od pokrajine NRW je priznata kao općekorisna obrazovna ustanova za mlade i za umjetnost. Udruga priređuje raznovrsne tečajeve i kulturno-umjetničke priredbe. Kako nas izvješćuje gđa Gordana Šimundža, u ovoj udrugi postoji zanimanje i za organiziranjem dvaju tečajeva s tematikom iz naše domovine, i to pod slijedećim naslovima:

1. „Der Krieg in ex-Jugoslavien aus weiblichem literarischem Blickwinkel – Betroffene Frauen lesen aus ihren Texten vor“ (Rat u bivšoj Jugoslaviji iz kuta ženske književnosti – pogođene žene čitaju svoje tekstove).
2. „Kinderprojekt mit Kindern aus ex-Jugoslavien und deutschen Kindern; malen mit wechselnden Positionen“ (Projekt za djecu s djecom iz bivše Jugoslavije i s njemačkom djecom – zajedničko crtanje i igranje).

Napominje se da spominjanje „ex-Jugoslavije“ ne bi smjelo stvarati zabunu, jer se prvotno i uglavnom radi o ženama i djeci iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

Ova udruga nastoji doći u kontakt sa ženama, žrtvama rata, koje su kroz spisateljstvo opisale viđenje i doživljaj rata. Ukoliko postoji zanimanje za navedene tečajeve, kao i za druge programe ove udruge, naslov moli da se zainteresirani jave na adresu:

Kulturgut e.V.,
Postfach 101412, D-44714 Bochum,
tel. 02 09 / 87 36 90, fax. 81 93 36.

NOVO IZDANJE

- **Hrvati u Kölnu. Kroaten in Köln. 35 godina hrvatska katoličke misije Köln., 1995.**

Monografija o misiji u povodu njezine 35. obljetnice, a govori o domovini (Hrvatska, BiH), Crkvi u Hrvata, oblicima pastoralne misije, obilježavanju same obljetnice, te predstavlja hrvatske ustanove i udruge s područja misije, a na koncu donosi mnoštvo fotografija gradova, prirodnih znamenitosti, crkava i samostana i iz Hrvatske i iz BiH. Tekstove je napisao voditelj misije Josip Lucić, a fotografije su uzete iz fototeke misije. Monografija je tiskana na 128 stranica, na vrlo kvalitetnom papiru. Tiskane su i pozdravne riječi kardinala J. Meisnera i Kuharića, te gradonačelnika N. Burgera. Ovo izdanje obiluje povijesnim informacijama, statističkim podacima o misiji, te je zasigurno vrijedan dokument o životu hrvatske dijasporice. ■

Kroatische Kulturgemeinschaft e.V. Düsseldorf

Hrvatska kulturna zajednica

Wochenstundenplan und Einteilung der Aktivitäten in den Räumen der Kroatischen Kulturgemeinschaft e.V.

Erstes Semester 1996

1. Jeden Montag: Malen, Zeichnen und Keramik 17–21Uhr
2. Jeden Dienstag: Deutschkurs 19–21Uhr
3. Jeden Mittwoch: Kroatischkurs 19–21Uhr
4. Jeden Donnerstag: Seidenmalerei für Frauen 19–21Uhr
5. Jeden Freitag: Jugendtreff und Fotokurs 19–21Uhr

6. Jeden Samstag: Vorschulkindergarten (3–6 Jahre) und musikalische Früherziehung (Orffinstrumentarium und Gehörbildung für Kinder)

Einzelunterricht im Fach Violine für Anfänger nach Absprache

7. Sonntags: Seniorentreff

Zusätzliche Aktivitäten: Wechselnde Ausstellungen (jeden Monat), Konzerte, Diavorträge sowie Treffen verschiedener Gruppierungen für humanitäre Hilfe.

Geschäftsstelle:

Charlottenstr. 7 · 40210 Düsseldorf
Tel.: 02 11/36 33 31, Fax: 02 11/16 401 85

Ilina Raić, für den Vorstand

Hrvatska katolička misija Bruxelles

HKM Bruxelles je dobila novog voditelja, vlč. Luku Mamića, te novu adresu misije:

MISSION CATH. CROATE (Luka Mamić)
Avenue E. Primez 47 bte 42
B-1040 Bruxelles – Tel./Fax: 32 2 649 12 97

NAŠI POKOJNICI

IN MEMORIAM

Umro dugogodišnji
misionar fra

Efrem (Stjepan) Kujundžić

Zagreb/Beč 11.2.1996. (IKA) – Fra Efrem Kujundžić, dugogodišnji dušobrižnik za hrvatske radnike u Austriji, preminuo je 10. veljače u Beču. Fra Efrem je rođen 17. siječnja 1915. u Subotici, u Bačkoj. 27. kolovoza 1932. stupio je Franjevački red, a 28. kolovoza sljedeće godine položio je prve privremene zavjete, da bi 22. kolovoza 1937. položio i svećane zavjete. 7. kolovoza 1938. zaređen je za svećenika. Fra Efrem je opsluživao mnoge službe u svojoj

zajednici u franjevačkoj provinciji sv. Ćirila i Metoda, kao i u franjevačkom redu. Bio je profesor i rektor u gimnaziji u Varaždinu, te provincijski vikar i definitor kao i gvardijan u Varaždinu i Zagrebu. Od 1971. naddušobrižnik je za Austriju i župnik hrvatskih radnika u Beču. Vršio je i dužnost generalnog vizitatora u provinciji Presvetog Otkupitelja u Dalmaciji, kao i u provinciji Bosne Srebrene.

† Dragica Milčec (1908.–1996.)

Nakon kratke i teške bolesti u Zagrebu je 12. prosinca 1995., u 88. godini života, umrla Dragica Milčec, majka Iveka Milčeca, člana uredništva „Žive zajednice“. Pokopana je 15. 2. 1996. na groblju u Remetama, a misa zadušnica, koju je služio župnik vlč. Ladislav Mihatec, slavljena je nakon sprovoda u župnoj

crkvi Marijina uznesenja. Na sprovodu je pjevao mješoviti zbor HSPD „Podgorac“ iz Gračana kod Zagreba.

Ivek Milčec se i preko „Žive zajednice“ zahvaljuje rodbini, kumovima, prijateljima i znancima koji su njegovu majku ispratili na vječni počinak.

U ime uredništva „Žive zajednice“ našem revnom Iveku iz Berlina urednici izražavaju najdublju sućut. Neka pokojnu Dragicu Milčec Gospodin nagradi vječnim mirom u svome blaženstvu.

HUMOR BY MARKO OBERT

NOVO IZDANJE

- Dr. Petar Čalić, *Brak u procijepljenju, Oženjen. Rastavljen. Ponovno vjenčan.* II. prošireno izdanje, GK, Zagreb 1996. Cijena 50 kuna ili 15 DM s poštarinom. Narudžbe: Dr. Petar Čalić, Hochstr. 23, 64367 Mühlthal, fax. 06151/14 44 80.

Brak, kao jedna od najstarijih ustanova čovječanstva, nalazi se danas u dubokoj krizi, u fazi velikih formalnih i sadržajnih promjena. Često dolazi do rastave braka,

do ponovnog civilnog sklapanja braka, pa se i crkveno gledanje na te pojave našlo u dilemi. „Ova knjiga ima upravo za cilj upotpuniti sliku o kompleksnosti modernog braka i nauka Crkve o braku kao i navedenim impulsima potaknuti inicijative bračne skrbi u kršćanskim zajednicama. Ne ograničavajući se samo na današnjost nego dajući i razvojni povijesni pregled mislio sam posebno na mlade ljude, da bi mogli dobiti zao kruženiji prikaz uloge braka u društvu i Crkvi“, piše autor u predgovoru. ■

NEUERSCHEINUNG

Die Höllenfahrt durch die Konzentrationslager in Bosnien

Ein erschütternder Bericht

Die Folterungen, Erniedrigungen und Tötungen der Zivilbevölkerung in den Konzentrationslagern in Kroatien und Bosnien-Herzegowina können nicht mehr veruscht werden.

Auch der Priester Stipo Šošić mußte in den Konzentrationslagern – Omarska, Manjaca und Keraterm – unvorstellbare Mißhandlungen erleiden und miterleben, wie tausende und zehntausende anderer Menschen ohne Gerichtsurteile gefangengenommen und gefoltert wurden.

Die Massenzentren wurden zum Vernichtungslager der kroatischen und muslimischen Häftlinge.

Dieser erschütternde Bericht von Stipo Šošić liegt jetzt im Buch unter dem Titel **Zur Hölle und zurück** vor.

Verlagsbuchhandlung Šulek, 116 Seiten
Inhalt: DM 15.— ISBN 3-931869-00-8.

**Bestellungen: Verlagsbuchhandlung Šulek,
Bonner StraÙe 360, 50968 K6ln, Telefax:
02 21/34 38 38**

UPOZNAJMO SE

Djevojka, 40/165, živi u Njemačkoj, željela bi upoznati slobodnog, iskrenog i kulturnog Hrvata katolika u dobi između 40 i 45 godina. Fotografija obvezna. Šifra: 40165

RJEŠENJE KRIŽALJKE IZ PROŠLOG BROJA

□ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ R □ □ □ L □ □
□ L I J E P A N A □ A N G L I S T
□ E Z A □ A R A Š I D □ R A D A R
H O R V A T S K A D O M O V I N A
□ N A I M E □ U D □ M I H E J □ Ž
□ K E T O N □ P O T I H O □ A R I
□ A L I □ A N I M I R A T I □ U T
□ □ A T O M □ N A D A N J E
P O R I V □ L O T □ M A Ć
□ K A □ I N O V I R A N I
N O V I N A R I □ E R I C
□ V I D O V I Ć □ D O N A

160.
OBILJITICA
HRVATSKE
HIMNE I
200 GODINA
OD RODENJA
NIJEZNA
AUTORA

Nagrađena : Željka Jurić, Aachen,
Sara Moritz, Zagreb,
Kazimir Liolić, Gelsenkirchen

PAŠKINA KARTULINA

Ošnikove mostarske noći

Nisam moga virovati svojim očima kad sam na televiziji vidija kako su naše Ere demonstrirali kontra Ošnika. A prije su ga ka volili, a sad kako kažu u zadnje se je vrime skroz iskvarija.

A još san se više iznenadija kad sam u grupi Mostaraca pripozna maloga Ivu. Bija je sirota prije dvi godine ovdje na baušteli u Ofenbaku i lipo je naučija njemački. Mora da se i Ošnik iznenadija kad ga je Ive isova onako domaće - po njemački. E ali Ive nije Ošnika samo isova, nego mu je bacija i duzinu smrdljivih jaja u prsa. Ali to nije sve, jer su se njemačke novine sutradan naveliko raspisale da smo tili oti Ošnika. Ipak „Bild“ je bija najrealniji, jer je pisa da se je Ošnik u zadnje vrime moralno skroz iskvarija, pa tako umisto na politiku sve više razmišlja o zgodnim curama s kojima provodi lipe mostarske noći, dok mu žena

misli samo da ga Rvati ne ubiju. A Njenici kad su to pročitali nisu više puno zabrinuti za Ošnika. Sad su najviše opterećeni s tim kad se Ošnik vrati u Njemačku da im ne donese Sidu, jer Ošnika sada izbliza čuvaju i unproforci i iforovci, i europolicajci i agenti razolikih sklonosti: naprosto mu ne daju od sebe.

I dok Ošnik provodi svoje penzionerske dane u Mostaru, naš najpoznatiji pivač u dijaspori Mate Bulić, ima je velike koncerte u Kanadi. Na koncerte mu je dolazilo po par iljad naših Hrvato, tako da je Mate lipo proša. Vidija je Nijagaru: kupija Levis 505, a kada se vratija doma iznenađenje je doživija i na Vrankfurter Sparkasi. Konto mu je naglo skočija tako da već uskoro planira drugo putovanje, jer ga zovu svugdi.

Skoro da san van zaboravija reći da je Vice ovih dan bija u Vrankfurtu, ali ne Vice Vukov nego Vukojević. Našli smo se u jednoj gostioni i lipo se ispričali. A Vice je divan čovik, reka sam mu da ga je pet

puti lipše vidit ovako nego na televiziji. A on nam je odma ispriča deset viceva o Ercegovcima. E takav je Vice, samo priča viceve.

A žurnalistu Antuna Kolaka Van više i ne mogu pripoznat. Dok je bija u Njemačkon govori je samo za Rvatsku, a kad ga Tonči Vrdoljak nije tija uzeti na televiziju, onda van se Antun vratija u Rvacku i počea iz Rvacke, za njemačke medije govoriti protiv Rvacke.

Kako kaže Antun, počea je divaniti protiv rvackog razima, a sve najbolje za opoziciju. Sutra kad bi mu opozicija došla na vlast Ante bi posta direktur rvacke televizije. I tako bi onda krug bija zatvoren, a naše novinstvo dobilo jednog žurnalistu europskog kalibra.

Evo nakon dvi godine smilova nam se i Oliver doći u Vrankfurt. Još nisan siguran da će doći, to ću znati večeras, jer nije virovati, može i on zakazati. Ali nije on sirota kriv, ima je i pravo kad nije doša nastupiti u Njemačkon. Doli je za Novu godinu dobija više od dvajset iljad marak, a tu su mu naši biznismeni nudili samo petnajest.

Paško

NAGRADNA KRIŽALJKA

Rješenje pošaljite najkasnije do 5. IV. 1996.

	SLAVONSKI BRD	ROMULOV BRAT	IGIA ZA MIKROBA- OLOŠKI PRETRAGU	PODIZATI	OŠAMUĆE- NOST, OMAMUĆE- NOST (MNL)	IZRAZ ZA IZDAJINKE PLAĆENICE	OSOBNJA ZAMJENICA	SARAJEVO	DUŠIK	POTVRDA UVJERENJE (HNL)		EVO! GLE!
NAZIV 4. KORIZMENE NEDJELJE												SPANJOL- SKA SKLEPNOGA- VEN (TUR.)
NAZIV 3. KORIZMENE NEDJELJE												LOPOV, KRADILJAC I. KORIZ- ME NEDJELJE
	PREMAZIVATI								DIO LICA			
	STR. OBLIK IMENA MARJA								MIJESTO NA KOSOVU			
METAR		BOCKATI, ZADR- KVATI, IZAZIVATI	UZYIK VODITELJ MLAKAR				RUJKA U FRANCUSKOJ RAK UŠ- TONOZAC	O		E		VJESTI GOVORNI
NAZIV 2. KORIZMENE NEDJELJE	P	NEDJELJA PRED USKRS VERFINO VOZILO	C	LJEKAR- NISTVO OBLIK IME- NA ANTUN								
SLIKE IZRAĐENE VODENIM BOJAMA						POGLAVAR NEKIH SA- MOSTANA FRSA						RADJUS UMJETNIČ- KI PLES
POSUDE ZA ČAJ						5. KORIZMENA NEDJELJA SPOJKA SARAJEVO						BARU IZA ČETVRTOGA
UKUPNA IMOVINA					STOK BRANA I. RUČEC "VE- GAS" U "PALMASHA"							NEKLESJEND U SAHU RIMOKA- TOLIK
NAPIRAVA ZA PROSI- JAVANJE				STIPSA					IZVOR			
ZVUK, GLAS				TAL. ROBNA KUĆA RIZMA					ČINILAC, SUDIONIK OPSEG			
PRISTAŠE ANARNIJE									ZACINJATI OCTOM			

KORIZMA-
VRIJEME
PRIPREVE
ZA
USKRS

BERGHEIM – „CROATIA“ '96

Tradicionalni malonogometni turnir

Turnir je potpuno uspio, a održan je pod pokroviteljstvom ministra Rüttgersa. Organizator je ponovno bila Matica hrvatska-Rheinland i g. Anto Željko Kovačić.

Velika sportska dvorana u Bergheimu bila je 27. siječnja opet prepuna. Matica hrvatska-Rheinland organizira svake godine u siječnju već tradicionalni nogometni turnir pod motom „CROATIA“. Tako je i ove godine „CROATIA“ '96 privukla mnoštvo gledalaca.

Deset hrvatskih i njemačkih momčadi odmjeravale su snage na parketu dvorane. Svatko je htio biti najbolji, ali uz znanje mora se imati i malo sportske sreće. Tu su stari rivali: Hajduk Wülfrath, HKM Aachen, Croatia Bergisch Gladbach, Policija erftskog kotara.

U Bergheimu se svake godine odvija onako kako smo na to već navikli: divan ambijent, izvanredna posługa i besprije-korno funkcioniranje turnira.

Sve konce u rukama drži predsjednik Matice Anto Željko Kovačić. I ovoga puta, točno u 10.30 sati, predsjednik kotarskog sportskog saveza Wolfgang Hoch otvorio je turnir.

Poslije prvog kruga natjecanja; točno u 14.30 sati nastupaju omladinci – B uzrasta, tj. 14–16 godina. Jugend 07 (Bergheim) protiv mladih Hrvata iz Bergheima i okolice. Mnoge majke su željele da im sinovi igraju za sastav Hrvatske, iako su bili mladi, a jedan je imao čak 11 godina. Trener momčadi mladih Hrvata Josip Matanović i organizator turnira nisu mogli odbiti želju majki. Na teren istrčavaju mladi Nijemci i naši momci odjeveni u crven-bijeli-plavi. Publika se budi. Mladi su izvojevali 0:0 s jačim Nijemcima. Uz malo sreće mogli su bar jednom ugurati loptu u gol.

Poslije toga nastupa sastav: Hrvatski ugoštitelji – CfRS Kenten (Bergheim), zreliji i korpulentniji sportaši, stari gospari.

Sastav hrvatskih ugoštitelja s područja Aachen-Jülich-Düren čine: Drago Ivić, Željko Sakić, Ivan Zebić, Emil Bilčić, Slavko Gogić, Mladen Čović, Jozo Prpić, Milan Herak i Miro Leko. Prije susreta

priredili su veliko iznenađenje. Oni su predali ček od 2000,- DM gospodinu Kovačiću kao pomoć za djecu palih branitelja.

Inače, čitav turnir je zamišljen kao dobrotvorni turnir. Ugoštitelji su bili burno pozdravljeni zbog humane geste. Na turniru je za djecu palih branitelja sveukupno prikupljeno 8811,- DM. Matica hrvatska Rheinland ima usto za 32 kumčadi.

Više hrvatskih ugoštitelja donijeli su razna jela, i to ona najbolja. Njemačke firme su se uključile u dobrotvornu akciju Hrvata, a tri brata Albanca Rahim, Djevdet i Haki Selimi donijeli su vruće bureke. Oni to čine svake godine.

Turnir su pratili uglednici: predstavnik hrvatskog veleposlanstva dr. Dragutin Sajko, gradonačelnik Bergheima Willi Schmitt, kotarski župan Wolfgang Bell, predsjednici frakcija: CDU – Rolf Kremer i SPD Hans Peter Wolle.

U međuvremenu stiže faks da je pokrovitelj turnira, savezni ministar za tehnologiju dr. Jürgen Rüttgers nenadano spriječen, ali da će stići zamjenik. Doista nešto kasnije stigao je član Bundestaga Alfons Müller.

Na sportskom polju bile su se zvršne bitke. „Bili“ iz Wülfrata za malo su bolji od Croatie-Leverkusen i osvajaju treće mjesto i pehar gradonačelnika.

U finalu su HKM Aachen i CROATIA Bergisch Gladbach. U regularnom vremenu nema pobjednika. Puno se sedmeraca tuklo, a onda se sportska sreća okreće HKM Aachen.

Prigodom predaje pehara folklorna grupa iz Kölna „Koraci u tuđini“ u narodnim nošnjama nosi jedanaest prekrasnih pehara. Gospodin Müller u ime ministra Rüttgersa preuzima proglašavanje pobjednika. U svome govoru izražava žaljenje što je ministar spriječen i naglašava radost što je među

Hrvatima. Kada je u govoru rekao: „Nijemci i Hrvati su u dugoj povijesti bili uvijek skupa. Bili smo skupa i ostajemo skupa...“, dvorana je odjekivala pljeskom. Landrat Bell predaje pehar momčadi iz Bergisch Gladbacha. Dopredsjednik Hrvatskog kongresa Branko Marić predao je pehare mladima sportašima, a predsjednik kotarskog sportskog saveza gospodin Hoch predao je kapetanu Slavku Gogiću pehar svoga saveza, a predsjednik Matice, gospodin Kovačić, predao je njemačkoj momčadi pehar Matice hrvatske.

Na koncu je ostao najveći i najvredniji pehar ministra dr. Rüttgersa najsportskijoj momčadi. Taj je pripao momčadi „Croatia“ Köln. Poslije završene ceremonije nastavilo se sa slavljem i pjesmom. Oni koji su odlazili, odlazili su s pozdravom: „Bog i dogodine!“ Baš tako! I dogodine u siječnju bit će opet turnir u Bergheimu „CROATIA '97“. Ivo Kljajić, Wülfrath

Radost pobjedničke momčadi iz Aachena

Razgovor s novinarima: g. Hoch i g. A. Ž. Kovačić

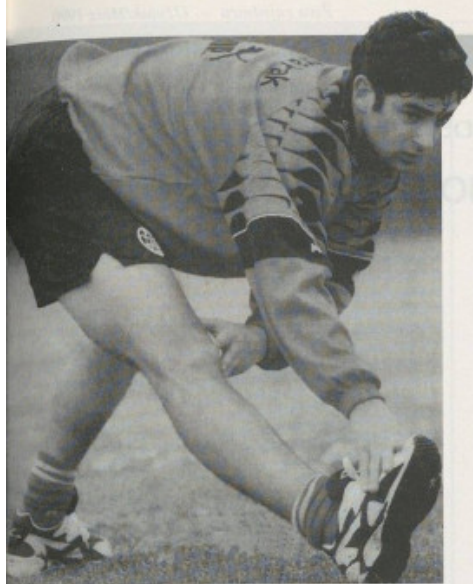

Foto: Kreft

Bernd Hölzenbein, poznati „Eintrachtov“ menadžer ovih dana zadovoljno trlja ruke. Nakon uspješnog angažiranog Hajdukovog golgetera Ivice Mornara, još jedan Hrvat se skrasio u Frankfurtu. Ned Zelić, donedavno igrač „Borussie“ iz Dortmunda, u narednoj će sezoni nositi „Eintrachtovu“ peticu. Popularni „Bild“ dvadesetčetverogodišnjeg Hrvata, rođenog u Australiji, svojim čitateljima predstavlja kao novog hrvatskog Kaisera, jer na terenu neodoljivo podsjeća na Franza Beckenbauera. Na upravo održanom dvoranskom malonogometnom turniru Ned je pružio izvanredne igre i postigao nekoliko golova. Prijatelji nogometa u velegradu na Majni za našeg će nogometaša reći da je velika ovogodišnja „Eintrachtova“ nada, osobito zato što se ovaj klub protekle sezone našao u pomalo nezavidnoj situaciji na desatom mjestu. Stoga i nije čudo, što je Ned u Frankfurtu primljen s velikim oduševljenjem, premda se na dolazak u Frankfurt odlučio u posljednjem trenutku, nakon što je svega tri mjeseca igrao u Engleskoj, u prvligašu iz Londona „Queens Park Rangers“. Jednostavno, Engleska se temperamentnom Dalmatincu, porijeklom iz okolice Zadra, nije svidjela, jer ondje se igra znatno drugačiji nogomet nego u Bundesligi.

– Bundesliga je zaista najjača na svijetu. Nijemci igraju nogomet kakav svatko može samo poželjeti. Tu su i svi prateći sadržaji, nadasve temperamentna publika, koja naprosto tjera igrača da daje sve od sebe. Tri godine sam proveo u „Borussiji“ u Dortmundu i mogu kazati da sam puno naučio o nogometu, jer atmosfera u klubu bila je fantastična. Sve je podređeno igraču, naprosto cijeli tim stručnjaka radi na njegovom napretku. Trener mi je bio pravi prijatelj, pravi pedagog, koji je imao razumijevanja i za moje privatne probleme – priča nam Ned Zelić svoja iskustva iz Bundeslige, dok sjedimo u ekskluziv-

IZ AUSTRALIJE U BUNDESLIGU
NED (NEDJELJKO) ZELIĆ, NOVA NOGOMETNA ZVJEZDA
FRANKFURTSKOG „EINTRACHTA“

Hrvatski Kaiser u Frankfurtu

nom hotelu „Scandic“ smještenom na desnoj obali Majne u Frankfurtu.

Žz: Mnogi su Vas već vidjeli kao novu veliku zvijezdu u Engleskoj, a Vi ste se opet vratili u Bundesligu. U londonskom „Queens Park Rangersu“ niste se uspjeli ni skrasiti?

NZ: Nakon tri godine provedene u „Borussiji“ u Englesku sam se odlučio otići teška srca. Ali naprosto sam morao, jer nisam imao druge. Posljednju godinu u „Borussiji“ sam proveo više na klupi nego u igri, jer me je cijele godine pratila ta nesretna ozljeda. Na kraju, kad sam je uspio sanirati, na moje mjesto je uskočio drugi, tako da sam odlučio novu priliku potražiti u Engleskoj. Englezi su za mene pokazali veliki interes, i to nekoliko poznatih klubova s vrlo zanimljivim financijskim ponudama. Ipak odlučio sam se na odlazak u London, grad koji me oduvijek privlačio, a i velika mi je prednost bila što znam engleski. U klubu su me lijepo primili, menadžer i trener bili su više nego zadovoljni mojom igrom, ali nažalost, na samom sam početku vidio da to neće ići. Sve mi se to nekako činilo hladnim: igrači, publika i ljudi u klubu. Bilo je to nešto sasvim drugo nego ono na što sam ja do tada u Bundesligi bio navikao. Premda sam imao dobar jednogodišnji ugovor koji je stajao nešto više od milijun DM na godinu dana, odlučio sam bez velikog razmišljanja Englezima reći „zbogom“. Menadžer „Queens Park Rangersa“ je pokazao izuzetno razumijevanje za moju situaciju, tako da su odlučili da me posude nekom klubu. Tada je upravo frankfurtski „Eintracht“ tražio libera pa sam se sastao s menadžerom Hölzenbeinom. Hölzenbein je odlučio uzeti me bez dvoumljenja, jer „Eintracht“ u narednoj sezoni želi jurišati na vrh tablice.

Hrvat od glave do pete

Žz: Mnogi često kažu za Vas da ste australski Hrvat ili pak samo Australac porijeklom iz Hrvatske. Kako se Vi zapravo osjećate?

NZ: Slobodno napišite da se otkad znam za sebe osjećam Hrvatim, jer su me tako naučili moji roditelji. Tata mi je rodom iz Vrane, a mama iz Raštevica. Oni su rodni kraj napustili 1969. godine i odselili u Australiju u potrazi za boljim životom. Ja sam rođen 1971. u Sidneyu, gdje su se na

početku roditelji skrasili. Tata je bio po zanimanju zidar i on se brzo uklopio u posao.

Kasnije, kada smo preselili u Canberru, stari je otvorio firmu, pa smo lijepo živjeli. Imam još dvije sestre i brata. Starija Katica (22) radi kao tajnica u jednoj firmi, najmlađa Dubravka (9) ide u školu, a 18-godišnji brat Ivan je velika nogometaš nada. On već dulje vrijeme igra nogomet u NK „Croatiji“ iz Canberre, a upravo ovih dana zaigrat će za mladu reprezentaciju Australije. U kući smo uvijek govorili hrvatski, posjećivali hrvatsku katoličku misiju, išli na mise i njegovali običaje rodno kraja. Meni je kršteno ime Nedjeljko, jer je to je bila želja mog oca. Nostalgija za rodnim krajem i danas je prisutna u našoj obitelji.

Žz: Jeste li ovih godina posjećivali Hrvatsku?

NZ: U Vrani mi još žive baka i stric s obitelji. Prvi put rodni kraj sam posjetio kad sam imao petnaest godina. To je za mene bio nezaboravan doživljaj, koji ću pamtit cijelog života. Hrvatska je fantazija i moj san, jer znate, ja naprosto ne mogu bez naših ljudi. Kasnije sam još dva puta boravio u Vrani i svaki put kad sam odlazio, imao sam osjećaj kao da će mi srce pući. Vjerujem, a i velika mi je želja, da se bar ja jednog dana zauvijek vratim u rodni kraj, odakle su moji silom prilika morali otići. Naše iseljenike u Australiji posebno je pogodilo ovaj rat, tako da smo se već na početku agresije na Hrvatsku organizirali u razne udruge i krenuli s prikupljanjem humanitarne pomoći. I moja obitelj bila je uključena u sve važnije akcije. Vjerujem da će se sada, kada je Hrvatska slobodna, mnogi naši ljudi iz Australije vratiti kući, jer ono što su planirali u Australiji, to su ostvarili. Mnogi naši ugledni i imućni biznismeni sada imaju izvanrednu priliku da svoj kapital ulože u hrvatski turizam, koji bi već uskoro trebao zabilježiti pravi „boom“. Nemojte zaboraviti, Jadran je najljepše more na svijetu.

Žz: Kako ste se počeli baviti nogometom?

NZ: Sasvim slučajno. Nogomet u Australiji nije baš posebno popularan, ali očito je prevladala ta dalmatinska žica, jer mi i stari voli balun. Kad sam imao devet godina učiteljica je u školi pitala tko se želi prijaviti za nogomet. Ja sam bez razmiš-

ljanja digao ruku i tako je krenulo. Dani-
ma sam se družio s balunom i počeo igra-
ti u jednom lokalnom klubu. Kasnije sam
prešao u „Croatiju“ iz Canberre i tu se
počeo ozbiljnije baviti nogometom. U
„Croatiji“ sam proveo punih šest godina,
a potom sam otišao u nogometni kamp u
kojem se okuplja najboljih šesnaest igra-
ča iz Australije, koji zajedno vježbaju
godinu dana. Nakon toga zaigrao sam za
reprezentaciju Australije, što je za mene
bilo veliko priznanje.

Žz: U tom razdoblju jedno ste vrijeme
igrali za sidneysku „Croatiju“, koju je
vodio Vedran Rožić. S njime ste se izvan-
redno slagali?

NZ: Vedran je zaista bio veliki igrač i
čovjek. Od njega sam te godine puno
naučio o nogometu, jer ipak sam tada još
bio mlad igrač. On je bio u Sidneyu jako
cijenjen. Puno je pomagao klubu, družio
se s našim ljudima i bio pravi nogometni
ambasador iz domovine. I danas cijenim
njegovu hrabrost i požrtvornost koju je
iskazivao na nogometnom igralištu, ali i
izvan njega. Vedranov odlazak u Sidney
imao je veliku političku težinu. Zaista bio
je veliki borac.

Žz: U Frankfurtu Vas često vidamo u
društvu Ivice Mornara, bivšeg golgetera
Hajduka, koji je također nedavno prešao
u „Eintracht“?

NZ: Ivica je krasan momak i kvalitetan
nogometaš, koji se već istakao u „Ein-
trachtu“. Zabio je nekoliko golova i doka-
zao da je zaista riječ o vrsnom golgeteru.
Jako je lijepo primljen u velegradu na
Majni, a često se družimo izvan nogomet-
nog terena.

Skoknemo na piće kod zajedničkih prija-
telja, otidemo zajedno na ručak, u disko-
teku „Dioklecijan“, itd.

Nataša iz Livna

Žz: Premda ste pravi nogometni profe-
sionalac, koji živi strogim sportskim živo-

ANIKA BOŽIĆEVIĆ (23), ŠVEDSKA

Hrvatica najbolja nogometašica Švedske

U Švedskoj, zemlji mraka i svjetla,
sporta i zabave, gotovo se ista važnost
daje ženskom i muškom nogometu.
Prošle godine održano je svjetsko nogo-
metno prvenstvo za žene.

Ime 23-godišnje Anike Božićević, Hrva-
tice, moglo se čitati u svim švedskim
sportskim listovima – kao najbolje nogo-
metašice.

U gradu Värnamu, na jugu Švedske,
ona kao sedmogodišnja djevojčica poči-
nje igrati nogomet. Njezin talent za no-
gomet brzo otkrivaju švedski stručnjaci.
Već u 13. godini igra u drugoj ligi i za
mladu i juniorsku reprezentaciju Šved-
ske. 1994. i 1995. Anika, s NK Malmö koji
se natječe u seniorskoj ligi, osvaja
prvenstvo Švedske.

Iste godine pobjeđuje na natjecanju za
Miss Hattrick gdje sudjeluju sve igračice
koje su postigle 3 gola u jednoj utak-
mici.

Ove godine će sa sigurnošću nastupiti
na Olimpijskim igrama koje se održava-
ju u Atlanti.

Roditelji su s Korduna, iz općine Cetin-
grad, emigrirali u Švedsku 1968. Anika
je rođena u Värnamu, ali puno voli i
misli na svoju domovinu. Anika uvijek

dode na hrvatsku misu kad je kod rodi-
telja u Värnamu.

Sveoma dobrim hrvatskim jezikom kaže:
– Najljepše se osjećam kad sam na
hrvatskoj sv. misi sa svojom obitelji i pri-
jateljima.

U reprezentaciji Švedske jedina sam ka-
tolkinja i toga se ne stidim. Prije svake
utakmice molim se Bogu i on mi pomaže.

– Koliko znaš o nogometu u Hrvatskoj?

Dosta znam i pratim nogometna zbiva-
nja u našem hrvatskom prvenstvu.
Strastveni sam navijač „Hajduka“ – ali i
„Croatia“ mi je draga.

Vesele me rezultati Hrvatske repre-
zentacije i mislim da je trenutačno
najjača na Starom kontinentu. Šteta što
se ženskom nogometu u Hrvatskoj, za
razliku od Švedske i drugih zemalja,
posvećuje malo pozornosti.

– Hoćeš li i ove godine ići u Hrvatsku?

O svakako – sada mogu slobodno. Najs-
retnija sam bila kad su moj Cetingrad i
Kordun oslobođeni blistavom pobje-
dom Hrvatske vojske. Ja ondje nisam
rođena ali to je mojih roditelja i moje.
Svim mojim suigračicama uvijek pričam
što se dogodilo u Hrvatskoj i tko je agre-

tom, dakle ne pijete i ne pušite, ali se ipak
priča da ne možete odoljeti lijepim žen-
ama?

NZ: Onaj od koga ste to čuli zaista je
pogrešno informiran. Imam puno prija-
teljica, ali to ne znači da su mi odmah i
djevojke. Imam djevojku iz Livna koju
zaista volim, ona živi u Dortmundu i zove
se Nataša.

Žz: Hoće li Vas se sjetiti Čiro Blaže-
vić, pa da zaigrate za Hrvatsku
reprezentaciju, jer dobro biste nam
došli?

NZ: Čiro je nogometna legenda, koju
bi u svojim redovima željeli vidjeti
mnogi najpoznatiji europski klubovi.
On je kralj među trenerima od kojeg
se zaista ima što naučiti. Mnogi naši
igrači s kojima se susrećem Blaževića
kuju u zvijezdu. Mislim da će s
našom reprezentacijom daleko dogu-
rati, jer imamo igrače koje bi svaki
klub na svijetu poželio: Bokšić,
Šuker, Jarni, Prosinečki...

Svi su svjetska klasa, vrijedni miliju-
ne maraka. Moja najveća želja je da

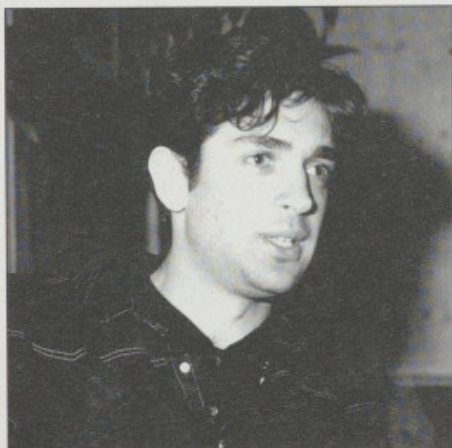
jednog dana zaigram za reprezentaciju
moje drage Hrvatske, ali nažalost pitanje
je da li će mi se ostvariti, jer već sam regi-
striran za reprezentaciju Australije.
Možda ću i Ivici Mornaru malo zavidjeti,
ako ga Čiro pozove u reprezentaciju.

Žz: Čest ste gost naših restorana u Frank-
furtu. Imate i svog specijalnog kuhara
koji brine o Vašoj prehrani. Bolje rečeno
na jelovniku Vam neprestano mora biti
dalmatinska spiza?

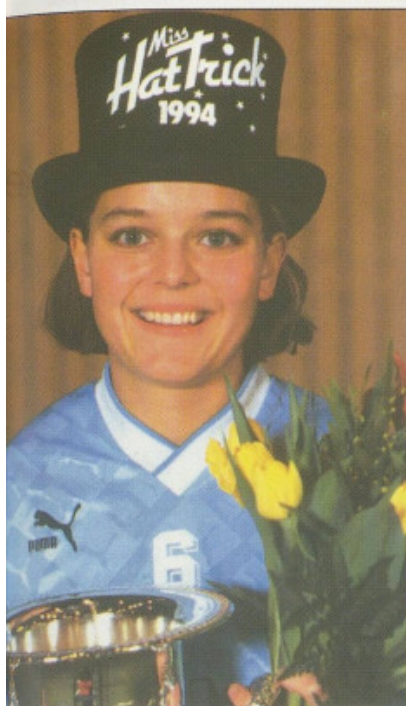
NZ: Baš tako, ne mogu bez ribe i masli-
nova ulja. Što bi rekao Mišo Kovač, Dal-
matinac se u duši poznaje. Kod nas je u
Canberri uvijek bio domaći jelovnik.

A to sam upravo sada pronašao u Frank-
furtu. O mojoj gastronomiji brine se Toni
Novak, vrsni kuhar sa Širokog Brijega.
Pravi je to majstor, a na jelovniku su mu
non-stop zubaci, škarpine, lignje i dr. To
mi puno znači, jer se ne mogu udebljati.
Održavam svoju liniju „– priča nam Ned
Zelić, novi „Eintrachtov“ libero. I dok
Nijemci budu skandirali Ned, Ned, on će
biti tko zna gdje, malo u dalekoj Austr-
liji, malo u svojoj Hrvatskoj.

Zoran-Roko Paškov

Ned Zelić u mislima na domovinu

sor. Svi u mom klubu i reprezentaciji znaju da sam Hrvatica.

- Za razliku od tvojih vršnjakinja jako dobro govoriš hrvatski jezik?

Za to su najzaslužniji moji roditelji. U našoj kući uvijek se moralo govoriti hrvatski. U gradu Värnamu bile su jugoslavenske škole u koje nikada nisam išla. Roditelji su mi bili jedini učitelji i za to sam im neizmjereno zahvalna.

Stipo Šošić, dušobrižnik za Hrvate

Vjenčani Helena i Robert Bodrožić

U župnoj crkvi u Vidošima kod Livna vjenčali su se 30. 12. 1995. Helena (r. Vuković) i Robert Bodrožić. Misu i obred vjenčanja vodio je župnik fra Jure Papić, a kumovali su Ljiljana Mostarac i Nikola Pavić.

STUTTGART

Sedmom djetetu kumovao predsjednik Tuđman

U hrvatskoj katoličkoj misiji Stuttgart kršteno je 18. veljače sedmo dijete obitelji Nevenke i Nike Jukića. Malom Žarku je sakrament krštenja podijelio fra Marinko Vukman, voditelj HKM Stuttgart, a kumstva se prihvatio predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman. Njega je na krštenju zastupala generalna konzulica Zdenka Babić – Petričević.

Obitelji Jukić predsjednik Tuđman je poslao pismo, koje donosimo u cijelosti:

„Radanje svakog djeteta uvijek je radost za obitelj i za širu zajednicu. Ono je od velika značenja za hrvatski narod, pa moramo poklanjati posebnu pozornost obiteljima s više djece. Stoga me veseli i rođenje vašeg sedmog djeteta, te se rado odzivam vašoj želji za kumstvo malom Žarku.

Budući da zbog državnih obveza ne mogu sudjelovati na obredu krštenja malog Žarka, ovlašćujem Zdenku Babić – Petričević, generalnu konzulicu Republike

Hrvatske u Stuttgartu, da me pri toj svečanosti zamijeni.

Malom Žarku želim da izraste u dobru i plemenitu osobu na ponos i korist svojoj obitelji i hrvatskom narodu. Vama roditeljima još jednom čestitam na požrtvornosti, odricanju i trudu u odgoju djece, a čitavoj vašoj obitelji želim sve najbolje. Sve vas srdačno pozdravljam!

U Zagrebu, 18. veljače 1996. Predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman“

FRANKFURT

Srebrni pir Dragice i Mije Marjanović

Dragica i Mijo Marjanović su 3. veljače 1996. u crkvi Svih svetih obilježili 25 godina sretnog kršćanskog braka ili, kako piše na njihovoj pozivnici: „25 godina, 300 mjeseci, 1250 tjedana, 9450 dana, 22680 sati zajedno i još uvijek u ljubavi“.

Svečanu svetu misu

i prigodno slovo održao je fra Stanko Mandac. Na misi i na slavlju nakon mise sudjelovalo je šezdesetak gostiju, prijatelja i znanaca. Dragica i Mijo imaju dvije kćerke i jednoga sina. Neka im je sretno i blagoslovljeno – do zlatnog i dijamantnog pira.

S. Mandac

9. KROATISCHES FOLKLOREFESTIVAL

ULM
10. 2. 1996

◁ Bezaubernde Mädchen
in reichverzierten Trachten

▽ Nach dem Auftritt
ist die kleine Tänzerin
müde geworden

◁ Folkloregruppe der Gemeinde
Ravensburg mit kroatischen Tänzen
aus der Vojvodina.

CROATIA INVEST

ZA SIGURNU BUDUĆNOST